

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**DOĞADAN ELDE EDİLEN DOĞAL
NESNELERİN KİL MALZEME İLE BİRLİKTE
YENİDEN YORUMLANMASI**

SELİN ŞAHİN ÖZDEMİR

BİLEŞİK SANATLAR ANASANAT DALI

MART 2019

**DOĞADAN ELDE EDİLEN DOĞAL NESNELERİN KİL MALZEME
İLE BİRLİKTE YENİDEN YORUMLANMASI**

Selin ŞAHİN ÖZDEMİR

DANIŞMAN: Doç. Deniz ONUR ERMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLEŞİK SANATLAR ANASANAT DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

MART 2019

Selin ŞAHİN ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “Doğadan Elde Edilen Doğal Nesnelerin Kil Malzeme İle Birlikte Yeniden Yorumlanması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Gazi Üniversitesi Bileşik Sanatlar Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Deniz ONUR ERMAN

Resim Ana Sanat Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan : Prof. Dr. Şeniz Aksoy

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye : Prof. Tansel Türkdoğan

Resim Ana Sanat Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma

Tarihi: 05.03.2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen Zaif

Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

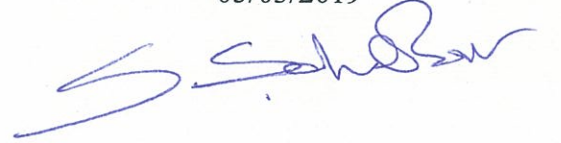
Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Selin ŞAHİN ÖZDEMİR

05/03/2019

DOĞADAN ELDE EDİLEN DOĞAL NESNELERİN KİL MALZEME İLE
BİRLİKTE YENİDEN YORUMLANMASI

Yüksek Lisans Tezi

Selin ŞAHİN ÖZDEMİR

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Mart 2019

ÖZET

1960'lı yıllarda kendini gösteren ve dünyada Arazi Sanatı, Toprak Sanatı, Doğa Sanatı, Yeryüzü Sanatı, Çevre Sanatı gibi kavramlarla bilinen, sanat oluşumu Yüksek Lisans Tezi olarak araştırılıp değerlendirilmesinin ardından yapılması planlanan çeşitli düzenleme uygulamalarıyla ele alınmıştır. Tezde, dünya'da ve Türkiye'de doğa içinde yapılmış olan sanatsal üretimler incelenmiştir. Tezin amacı, konu kapsamında doğadan elde edilen nesnelere kil malzeme ile yorumlayarak sanat yapıtına dönüştürmek ve galerilerin dışına çıkarak, doğal nesnelere ve üretilen formları kendi mekânlarında doğada sergilemektir. Tezin ilk bölümü olan giriş bölümünde çalışma hakkında genel bir bilgi aktarılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümünde ele alınan konu, tarihsel bir düzen içinde incelenmiş, elde edilen bilgilere, öncü sanatçılara ve özgün eserlerine yer verilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde, seramik malzeme hakkında bilgi verilmiştir. Tezin dördüncü bölümünde üretimlerini doğa, doğadaki oluşumlardan ilham alarak üreten, eserlerini doğada kısa süreli ya da uzun süreli (eserlerini doğaya bırakan) sergileyen sanatçılar araştırılmıştır ve sanatsal üretimlerine yer verilmiştir. Tezin beşinci bölümünde yapılan araştırmaların ve incelemelerin ışığında, kişisel sanat çalışmalarının oluşum süreci, yorumlamalar ve çeşitli düzenleme çalışmaları yer almaktadır. Tezin altıncı bölümünü ise, çalışmaya genel bir bakış, uygulama esnasında kazanılanlar ve değerlendirmenin aktarılmasına çalışıldığı sonuç bölümü oluşturmaktadır.

Bilim Kodu	: 406.7.020
Anahtar Kelimeler	: Yeryüzü Sanatı, Arazi Sanatı, Çevre Sanatı, Toprak Sanatı, Doğa Sanatı, Seramik.
Sayfa Adedi	: 97
Danışman	: Doç. Deniz ONUR ERMAN

REINTERPRETATION OF NATURAL OBJECTS OBTAINED FROM NATURE
WITH CLAY MATERIAL

Graduate Thesis

Selin ŞAHİN ÖZDEMİR

GAZI UNIVERSITY
ENSTITUTE OF FINE ARTS

March 2019

ABSTRACT

The subject of the Master Thesis, which is emerged in the 1960's known in the world with the terms Landscape Art, Soil Art, Nature Art, Earth Art, Environment Art is also known in our country. After this art is searched and evaluation it is handled with various installation applications. In this thesis, artistic interventions made in nature in the world and Turkey were examined. The aim of the thesis is to transform the objects obtained from nature within the scope of the subject into works of art by interpreting them with clay material and to exhibit the natural objects and produced forms in the nature in their own places by going out of the galleries. The subject handled in the first part of the thesis was studied in a historical order, and the acquired information, pioneer artists and original works were included. In the second part of the thesis, artists who produced their work by inspiration from nature, formations in the nature, exhibited their works in nature for a short time or for a long time (leaving their works to nature) were investigated and artistic productions were included. In the light of the researches and examinations made in the third part of the thesis, the formation process, interpretations and various installation studies of personal art works are included.

Science Code : 406.7.020

Key Words : Landscape Art, Soil Art, Nature Art, Earth Art, Environment Art,
Ceramic

Page Number : 97

Supervisor : Assoc Prof. Dr. Deniz ONUR ERMAN

TEŞEKKÜR

Öncelikle, ders dönemi ve tez dönemimde vermiş olduğu desteğin yanı sıra, hayatımızda zaman zaman geçirdiğimiz zor günlerimiz olmuştur, bu günler de de bir dost gibi verdiği destek ve mutluluğumuzu kendi mutluluğu gibi paylaştığı için tez danışmanım Doç. Deniz Onur Erman'a teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım. Benim için çok farklı bir yeri olan, bu çalışma da da olduğu gibi her konuda desteğini gördüğüm dosttan öte sevgili Betül Yalçınkaya Akçit'e, tüm hayatım boyunca sabırla ve sonsuz sevgiyle her zaman yanımda olup beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, hissettiğim en büyük güç sevgili annem ve babama bana hep inandıkları ve verdikleri maddi manevi destekleri için çok teşekkür ediyorum. Herkesin hayali vardır, benimde bir hayalim evimde küçük bir seramik atölyemin olmasıydı, fırın ve tornamı alarak yuvamda atölyemi kurmamı sağlayan, çalışmalarım boyunca destek ve yardımlarını esirgemeyen sevgili eşim İbrahim Özdemir'e, son olarak, tezin bir bölümünde bana karnımda eşlik eden, sıkıntılı günlerimizde ben çekimlerimi yaparken karnımda uslu durmayı başarabilmiş, beraber çok zor günler geçirsekte bu günleri birbirimize sıkı sıkı tutunarak sevgi ve inançla atlattığımız, benim minik ilham kaynağım sevgili yavrum Barlas'a sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
RESİMLER LİSTESİ	x
1. GİRİŞ.....	1
2. TARİHSEL SÜREÇ	3
2.1 Çevre Sanatı.....	3
2.2 Walter De Maria (1935-).....	7
2.3 Christo Javacheff (1935-).....	8
2.4 Robert Smithson (1938-73).....	9
2.5 Michael Heizer (1944-).....	10
2.6 Richard Long (1945-).....	10
2.7 Andy Goldsworthy (1956-).....	11
3. ALANDA SERAMİK MALZEMENİN YERİ VE KULLANIMI.....	15
4. DÜNYADAN VE TÜRKİYEDEN BU ALANDA UYGULAMA YAPAN SANATÇILAR.....	17
4.1 Li-feng Lo (1967-).....	17
4.2 Michelle Maher	19
4.3 Paulo Grangeon	20
4.4 Eduardo Chillida (1924-2002).....	22
4.5 Leopold Blaschka ve Rudolf Blaschka.....	23
4.6 Paul Cummins (1977).....	24
4.7 Jenni Ward.....	26
4.8 Soile Lydia Paasonen	27
4.9 Jamine North	27

4.10 Lucien Den Arend	28
4.11 Pauline Ohrel	30
4.12 Deborah Butterfield	31
4.13 Ai Weiwei.....	31
4.14 Rory Macdonald	33
4.15 Mustafa Duyuluuer (1966-).....	35
4.16 Lerzan Özer Yeltan.....	36
4.17 Elçin Ekinci (1980-)	37
4.18 Alper Aydın (1989-).....	38
5. KİŞİSEL UYGULAMALAR.....	41
5.1. Üretim Aşamaları	42
5.2 Çalışma 1: İsimsiz	52
5.3 Çalışma 2: İsimsiz	55
5.4 Çalışma 3: İsimsiz	57
5.5 Çalışma 4: Aidiyet.....	60
5.6 Çalışma 5: Aidiyet II	64
5.7 Çalışma 6: Yıkım.....	67
5.8 Çalışma 7: İsimsiz	69
5.9 Çalışma 8: Her Renk Bir İnsan I	70
5.10 Çalışma 9: Her Renk Bir İnsan II.....	73
5.11 Çalışma 10: Hayal	74
5.12 Çalışma 11: Benim Rengim.....	78
5.13 Çalışma 12: Doğa Sanatın Özüdür	81
5.14 Çalışma 13: İsimsiz	83
6. SONUÇ	87
KAYNAKLAR	89
ÖZGEÇMİŞ.....	97

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1.	Snapshots from the City, Claes Oldenburg 1960 (URL 1) Resim	
	2.2. Yard, Kaprow 1961 (URL 2).....	5
Resim 2.3.	<i>Yıldırım tarlası</i> New York 1977 (URL 3)	7
Resim 2.4.	<i>The New York Earth Room</i> 1977 (URL 4).....	7
Resim 2.5.	Vadi Perdesi, Tüfek, Colorado, 1970-72. (URL 5)	8
Resim 2.6.	Sarılmış Sahil, Bir Milyon Kare Ayak, Little Bay, Sidney, Avustralya, 1968-69. (URL 6).....	8
Resim 2.7.	<i>Spiral Jetty</i> -1970-New York (URL 7)	9
Resim 2.8.	<i>Broken Circle</i> -1971-Emmen, Holland (URL 8)	9
Resim 2.9.	<i>City</i> 1972, Nevada (URL 9).....	10
Resim 2.10.	<i>Levitated Mass</i> 2012 Los Angeles County Sanat Müzesi (URL 10)	10
Resim 2.11.	Iskoçya1981 (URL 11)	11
Resim 2.12.	Japonya2013 (URL 12).....	11
Resim 2.13.	Andy Goldsworthy (URL 13) Andy Goldsworthy (URL 14).....	12
Resim 2.14.	Andy Goldsworthy- <i>Touching North</i> (Kuzeye Dokunmak) Kuzey Kutbu 1989 (URL 15, URL 16).....	12
Resim 4.1.	Li-feng Lo, <i>Doğal Seri</i> 2010 (URL17).....	18
Resim 4.2.	Li-feng Lo, <i>Doğal Seri</i> 2010 (URL 18).....	18
Resim 4.3.	Li-feng Lo, <i>Doğal Seri</i> 2009 (URL 19).....	18
Resim 4.4.	Li-feng Lo (URL 20)	18
Resim 4.5.	Michelle Maher (URL 21)	19
Resim 4.6.	Michelle Maher(URL 22)	19
Resim 4.7.	Michelle Maher (URL 23)	20
Resim 4.8.	Michelle Maher(URL 24)	20
Resim 4.9.	Paulo Grangeon, Sanatçının Cenevre Gölü çevresinde yaptığı düzenleme- 2011 (URL 25)	21

Resim 4.10. Paulo Grangeon, Sanatçının Tayland'da yaptığı düzenleme- 2016 (URL 26).....	21
Resim 4.11. Eduardo Chillida, <i>Rüzgar Tarağı</i> 1977 (URL 27).....	22
Resim 4.12. Eduardo Chillida, <i>Rüzgar Tarağı</i> 1977 (URL 28).....	22
Resim 4.13. Eduardo Chillida <i>Ufka Övgü</i> 1990 (URL 29).....	23
Resim 4.14. Eduardo Chillida, <i>Suya Karşı Övgü</i> 1987 (URL 30).....	23
Resim 4.15. Leopold Blaschka, Rudolf Blaschka (URL 31, URL 32, URL 33)	24
Resim 4.16. Paul Cummins, Londra Kalesi 2014 (URL 34)	25
Resim 4.17. Paul Cummins, Londra Kalesi 2014 (URL 35)	25
Resim 4.18. Paul Cummins, <i>Chatsworth Floralia</i> (URL 36).....	25
Resim 4.19. Paul Cummins, <i>Hardwick Hall</i> (URL 37)	25
Resim 4.20. Jenni Ward, <i>Ateş ve Su</i> serisi 2015 (URL 38, URL 39).....	26
Resim 4.21. Jenni Ward, <i>Kemik Serisi</i> 'nden görüntüler. (URL 40, URL 41)	26
Resim 4.22. Soile Paasonen, Earthenware Dishes, 2000 (URL 42)	27
Resim 4.23. Jamine North, <i>Innerouter</i> (URL 43).....	28
Resim 4.24. Jamine North, Çimento, kömür külü, çelik, demir oksit, Avustralya bitkileri, Sarah Cottier Galeri, 2013 (URL 44).....	28
Resim 4.25. Jamine North, Rock Melt, Victoria Ulusal Galerisi Federasyonu Avlusu, 2015 (URL 45)	28
Resim 4.26. Jamine North, Remainder, Sarah Cottier Galeri, 2016 (URL 46)	28
Resim 4.27. Lucien Den Arend, Pieter Janszoon Saenredam Projesi, Barendrecht Hollanda, 2010 (URL 47)	29
Resim 4.28. Lucien Den Arend, Pieter Janszoon Saenredam Projesi, Barendrecht Hollanda, 2010 (URL 48, URL 49)	29
Resim 4.29. Lucien Den Arend, Sunrise under Gaia, Hollanda, 2012 (URL 50).....	29
Resim 4.30. Pauline Ohrel, Sihirli hasır heykel (URL 51, URL 52)	30
Resim 4.31. Pauline Ohrel, Luberon'un Bakıcı Gözlemcisi (URL 53)	30
Resim 4.32. Deborah Butterfield, Woodrow, 2010 (URL 54).....	31
Resim 4.33. Deborah Butterfield, Driftwood Horse, 2007 (URL 55).....	31

Resim 4.34. Ugo Rondinone, Touching The Void, 2008(URL 56).....	31
Resim 4.35. Ugo Rondinone, Feeling The Void, 2012 (URL 57)	31
Resim 4.36. Ugo Rondinone, Red Pink Blue Green Yellow Orange Mountain, 2016 (URL 58).....	32
Resim 4.37. Ugo Rondinone, The Sun, 2017 (URL 59)	32
Resim 4.38. Rory Macdonald, Kamusal Alan Müdahaleleri, 2005(URL 60)	33
Resim 4.39. Rory Macdonald, Graf Fi Ti Fırın (Tamir), 2011 (URL 61)	33
Resim 4.40. Rory Macdonald, Winnipeg Arch Sınırı, 2011 (URL 62)	33
Resim 4.41. Rory Macdonald, Finaller (Kamusal Alan Çalışması), 2006 (URL63) .	33
Resim 4.42. 'Grass Wheel' Kanada, Ekim 2006 (Lobut, 2017, s. 20) (URL 64).....	34
Resim 4.43. Zed1 'Quella citta troppa stretta', Carpi, İtalya, 2016 (URL 65).....	34
Resim 4.44. Tom Bob (URL 66).....	34
Resim 4.45. Mustafa Duyuluer'in <i>Düş Tarlası</i> isimli çalışması – Çukurova, Adana, 2010 (URL 67).....	35
Resim 4.46. Duyuluer, <i>Düş Tarlası I</i> , Çukurova- 2010 (URL 68)	35
Resim 4.47. Duyuluer, <i>Düş Tralası II</i> , Çukurova- 2010 (URL 69).....	35
Resim 4.48. Duyuluer, <i>Düş Tarlası III</i> , Çukurova- 2010 (URL 70).....	36
Resim 4.49. Duyuluer, <i>Dalga</i> , Hatay- 2013 (URL 71))	36
Resim 4.50. Duyuluer, <i>Ova Yıldızları</i> , Hatay- 2013 (URL 72)	36
Resim 4.51. Duyuluer, <i>Ay Düşü</i> , Hatay- 2013 (URL 73)	36
Resim 4.52. Lerzan Özer Yeltan, Uçurtma, Çanakkale Seramik Sanat Galerisi, porselen, kurşun, kum, h: 2 m., 1992, İstanbul (URL 74)	37
Resim 4.53. Ekinci, <i>İnşa</i> , Kilyos- İstanbul- 2013 (Kalıplanmış kum kullanılmıştır.) (URL 76).....	38
Resim 4.54. Ekinci, <i>Bilincin Daire ve Kareleri</i> , Kilyos- İstanbul- 2013 (Kum ve metal kalıp kullanılarak çalışma gerçekleştirilmiştir.) (URL 77)	38
Resim 4.55. Aydın, Müdahale, Kayalıklar Üzerine Su Bazlı Toz Boya, 180x260x125cm, Yason Sahili, Ordu, Türkiye, 2010 (URL 78)	38
Resim 4.56. Aydın, Su Şehri, Farklı Boyutlarda Cam Fanuslarla Suya Müdahale, Yason Burnu, Ordu Türkiye, 2015 (URL 79).....	38

Resim 5.1. Üretim Aşaması 1 (URL 80).....	42
Resim 5.2. Üretim Aşaması 2 (URL 81).....	42
Resim 5.3. Üretim Aşaması 3 (URL 82).....	43
Resim 5.4. Üretim Aşaması 4 (URL 83).....	43
Resim 5.5. Üretim Aşaması 5 (URL 84).....	43
Resim 5.6. Üretim Aşaması 6 (URL 85).....	43
Resim 5.7. Üretim Aşaması 7 (URL 86).....	44
Resim 5.8. Üretim Aşaması 8 (URL 87).....	44
Resim 5.9. Üretim Aşaması 9 (URL 88).....	44
Resim 5.10. Üretim Aşaması 10 (URL 89).....	45
Resim 5.11. Üretim Aşaması 11 (URL 90).....	45
Resim 5.12. Üretim Aşaması 12 (URL 91).....	46
Resim 5.13. Üretim Aşaması 13 (URL 92).....	46
Resim 5.14. Üretim Aşaması 14 (URL 93).....	46
Resim 5.15. Üretim Aşaması 15 (URL 94).....	47
Resim 5.16. Üretim Aşaması 16 (URL 95).....	47
Resim 5.17. Üretim Aşaması 17 (URL 96).....	48
Resim 5.18. Üretim Aşaması 18 (URL 97).....	48
Resim 5.19. Üretim Aşaması 19 (URL 98).....	48
Resim 5.20. Üretim Aşaması 20 (URL 99).....	49
Resim 5.21. Üretim Aşaması 21(URL 100) Resim 5.22. Üretim Aşaması 22 (URL 101)	49
Resim 5.23. Üretim Aşaması 23, ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 102)	50
Resim 5.24. Üretim Aşaması 24, ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 103)	50
Resim 5.25. Üretim Aşaması 25, ESC 1 Vakumlu beyaz kil 1200°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 104)	51

Resim 5.26. Üretim Aşaması 26, ESC 1 Vakumlu beyaz kil 1200°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 105)	51
Resim 5.27. Üretim Aşaması 27 (URL 106).....	52
Resim 5.28. Üretim Aşaması 28 (URL 107).....	52
Resim 5.29. İsimsiz, 2018 (URL 108)	53
Resim 5.30. İsimsiz, 2018 (URL 109)	53
Resim 5.31. İsimsiz, 2018 (URL 110)	53
Resim 5.32. İsimsiz, 2018 (URL 111)	53
Resim 5.33. İsimsiz, 2018 (URL 112)	53
Resim 5.34. İsimsiz, 2018 (URL 113)	53
Resim 5.35. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 114).....	54
Resim 5.36. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 115).....	54
Resim 5.37. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 116).....	54
Resim 5.38. İsimsiz, 2018 (URL 117)	55
Resim 5.39. İsimsiz, 2018 (URL 118)	55
Resim 5.40. Su Altı (URL 119)	56
Resim 5.41. İsimsiz, 2018 (URL 120)	56
Resim 5.42. İsimsiz, 2018 (URL 121)	56
Resim 5.43. İsimsiz, 2018 (URL 122)	57
Resim 5.44. İsimsiz, 2018 (URL 123)	57
Resim 5.45. İsimsiz, 2018 (URL 124)	58
Resim 5.46. İsimsiz, 2018 (URL 125)	59
Resim 5.47. İsimsiz, 2018 (URL 126)	59
Resim 5.48. Üretim Aşaması 29 (Üretim Aşaması 31 (URL 127)URL 128).....	60
Resim 5.49. Üretim Aşaması 30 (URL 129).....	60
Resim 5.50. Su Altı (URL 130)	60
Resim 5.51. Çalışma Alanı (URL 131).....	60

Resim 5.52. Aidiyet I, 2018 (URL 132)	61
Resim 5.53. Aidiyet I, 2018 (URL 133)	61
Resim 5.54. Aidiyet I, 2018 (URL 134)	62
Resim 5.55. Aidiyet I, 2018 (URL 141)	62
Resim 5.56. Aidiyet I, 2018 (URL 142)	62
Resim 5.57. Aidiyet I, 2018 (URL 143)	62
Resim 5.58. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 144).....	63
Resim 5.59. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 145).....	63
Resim 5.60. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 146).....	63
Resim 5.61. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 4. görüntü) (URL 147).....	64
Resim 5.62. Aidiyet II, 2018 (URL 148)	64
Resim 5.63. Aidiyet II, 2018 (URL 149)	65
Resim 5.64. Aidiyet II, 2018 (URL 150)	65
Resim 5.65. Aidiyet II, 2018 (URL 151)	65
Resim 5.66. Aidiyet II, 2018 (URL 152)	65
Resim 5.67. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 153).....	66
Resim 5.68. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 154).....	66
Resim 5.69. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 155).....	66
Resim 5.70. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 4. görüntü) (URL 156).....	67
Resim 5.71. Yıkım, 2018 (URL 157).....	67
Resim 5.72. Yıkım, 2018 (URL 158).....	68
Resim 5.73. Yıkım, 2018 (URL 159).....	68
Resim 5.74. Yıkım, 2018 (URL160).....	68
Resim 5.75. Yıkım, 2018 (URL 161).....	68
Resim 5.76. İsimsiz (URL 162)	69
Resim 5.77. İsimsiz (URL 163)	69
Resim 5.78. İsimsiz (URL 164)	70

Resim 5.79. İsimsiz (URL 165)	70
Resim 5.80. İsimsiz (URL 166)	70
Resim 5.81. İsimsiz (URL 167)	70
Resim 5.82. Üretim Aşaması 32 (URL 168).....	71
Resim 5.83. Üretim Aşaması 33 (URL 169).....	71
Resim 5.84. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (URL 171)	71
Resim 5.85. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (URL172)	71
Resim 5.86. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (URL 173)	72
Resim 5.87. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (video çekiminden 1. ve 2. görüntü) (URL174, URL 175).....	72
Resim 5.88. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (video çekiminden 3. ve 4. görüntü) (URL 176).....	72
Resim 5.89. Her renk bir insan II, 2018 (URL 177)	73
Resim 5.90. Her renk bir insan II, 2018 (URL 178, URL 179, URL 180)	73
Resim 5.91. Her renk bir insan II, 2018 (video çekiminden 1. ve 2. görüntü) (URL 181, URL 182)	74
Resim 5.92. Üretim Aşaması 35 (URL 183).....	74
Resim 5.93. Üretim Aşaması 36 (URL 184).....	74
Resim 5.94. Üretim Aşaması 37 (URL 185).....	75
Resim 5.95. Üretim Aşaması 38 (URL 186) Üretim Aşaması 39 (URL 187) Üretim Aşaması 40 (URL 188).....	75
Resim 5.96. Üretim Aşaması 41 (URL 189) Resim 5.97. Üretim Aşaması 42 (URL 190).....	76
Resim 5.98. Hayal, 2018 (URL 191)	76
Resim 5.99. Hayal, 2018 (URL 192)	77
Resim 5.100. Hayal, 2018 (URL 193)	77
Resim 5.101. Hayal, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 194).....	77
Resim 5.102. Hayal, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 195).....	78
Resim 5.103. Benim Rengim, 2018 (URL 196).....	78

Resim 5.104. Benim Rengim, 2018 (URL 197).....	79
Resim 5.105. Benim Rengim, 2018 (URL 198).....	79
Resim 5.106. Benim Rengim, 2018 (URL 199).....	80
Resim 5.107. Benim Rengim, 2018 (URL 200).....	80
Resim 5.108. Benim Rengim, 2018 (URL 201).....	80
Resim 5.109. Benim Rengim, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 202).....	81
Resim 5.110. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 203)	81
Resim 5.111. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 204)	82
Resim 5.112. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 205)	82
Resim 5.113. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 206)	83
Resim 5.114. İsimsiz, 2018 (URL 207)	83
Resim 5.115. İsimsiz, 2018 (URL 208, URL 209)	84
Resim 5.116. İsimsiz, 2018 (URL 210)	84
Resim 5.117. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 211).....	85
Resim 5.118. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 2. ve 3. görüntü) (URL 212).....	85

1. GİRİŞ

‘Doğadan Elde Edilen Doğal Nesnelerin Kil Malzeme İle Birlikte Yeniden Yorumlanması’ adlı Yüksek Lisans Tezinde, dünyadan ve Türkiye’den sanatçıların özgün yapıtları ve esin kaynakları incelenip tezde yer verilmiştir. Ayrıca yaratıcı düşünceye esin kaynağı olabileceği açısından, doğal hazır malzemelerle yeniden yorumlanan yapıtların sergilenmesi için, özgün eserler üretmek düşüncesiyle, kendi doğal ortamları kullanılmıştır.

Çağlar boyunca doğayla etkileşim halinde olan insanoğlunun yaşamda geçimini sağlamak için, hayatını daim ettirebilmek adına ilk olarak toprak ve doğayla iletişime geçtiği bilinmektedir. Anadolu topraklarında da pişmiş toprak kullanımının en yetkin örnekleriyle karşılaşmaktadır. İnsanlık tarihinin önemli dönüşümlerine tanıklık eden seramiğin, Cumhuriyet ile birlikte zanaat yönünün yanı sıra sanatsal kullanımının da arttığı ve günümüze kadar gelişip, çeşitlenerek geldiği bilinmektedir. “Seramik çamurunun Türkiye topraklarındaki varlığı Anadolu insanının bu malzemeyle binlerce yıllık tanışıklığından kaynaklanan bilgi birikimi, Cumhuriyet dönemi Türkiye’inde seramiğin hem sanat dalı hem de önemli bir endüstri kolu olarak gelişmesine olanak tanımıştır” (Günyar, 2007, s. 133).

Birçok sanatçının, doğa olayları ve doğadaki oluşumların eserlerini üretirken esin kaynağı olduğu bilinmektedir. Kimi sanatçılar doğadan etkilenerek hazır nesnelere üzerinde bazen kişisel dokunuşlar ile oynamalar yapıp bazen de gerçek görünümünden uzaklaşmadan yorumlayarak doğa içinde eserler vermişlerdir. “Doğal malzemelerle yapılan ve yeniden doğaya bırakılan bu sanatın ürünleri, doğada sıklıkla ve kolayca rastlanabilecek nesnelere değildir. Bu eserlere ovalarda, vadilerde, şaşkıncı yerlerde karşılaşmak mümkündür” (Karavit, 2008, s. 5). Günümüzde bu tür üretimler caddeler, yol kenarları, park ve bahçeler gibi ortak toplu mekânlarda da karşımıza çıkabilmekte ve bir sanat projesinin parçası olarak ya da sergileme amaçlı kısa süreli ya da kalıcı olarak doğada sergilenabilmektedir. Bu konularla ilgili detaylı bilgilere tezin gelişme kısmında yer verilmiştir.

Sanatçıların eserlerini üretirken kil, metal, ahşap, cam, hazır nesnelere gibi farklı malzemeler kullandıkları ve bazen de farklı malzemeleri bir arada karışık teknik ile kullanmayı tercih ettikleri incelenmiş ve tezde aktarılmıştır.

Elde edilen bilgiler ışığında, özgün kişisel uygulamalar yapılırken, doğadan elde edilen hazır nesnelere, kişisel seramik uygulamalarla yorumlanmış ve ortaya çıkan çalışma, galeri, müze gibi sergileme mekânlarının dışında, doğada kendi mekânlarında çeşitli düzenlemeler oluşturularak kısa süreli sergilenmiştir. Kısa süreli olarak uygulanan bu düzenlemeler fotoğraf ve video aracılığı ile kayıt altına alınmıştır. Bu bağlamda farklı mekânlarda düzenlenen bu çalışmanın zaman ve mekân olgularıyla izleyiciye ulaştırılması açısından etkili olacağı düşünülmüş ve bulunan doğal malzemeler esere katkı sağlayacak bir parça olarak eserin düzenlemelerine katılmıştır.

2. TARİHSEL SÜREÇ

2.1 Çevre Sanatı

Lev Tolstoy'a göre, İnsanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu, kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu başkalarında hissedebilmesi için hareket, ses, çizgi, renk veya sözcüklerle belirlenen biçimlerle ifade etme ihtiyacından sanat ortaya çıkmıştır (Ersoy, 2016, s. 9). Bu bağlamda insanoğlunun iç dünyasını çeşitli sanat dalları aracılığıyla şekillendirmekte ve sanatsal üretimlerine, özgün eserlerine, sosyal, toplumsal, politik, ekonomik, dini birçok gelişmeler ilerlemeler gibi öğelerin etkili olduğu ve doğanın sunduğu etkileşimlerin kaynak olduğu düşünülmektedir.

Sanatın tarihi, insanın topluluk olarak yaşamaya başladığı ilk günlere kadar gitmektedir. İnsanın insan olma süreci içinde, başından beri karşısında sürekli savaşağı doğayı bulur ve yaşamını sürdürebilmek için doğa güçlerini hem kendi isteğine göre değiştirmiş hem de kendi kendini yaratmıştır. Sanatın kökeni bu yaratıcı çalışmalarda aranmalıdır” (Doğan, Akt. Özel, 2007, s. 4). “İster resim sanatı, ister heykeltçilik, şiir ya da müzik olsun, sanatın tek amacı, bizlerin gerçeğin kendisiyle yüz yüze getirmek için pratik olarak faydalı semboller, uzlaşım ve toplumsal olarak kabul edilen gelenekleri ve nihayetinde gerçeği bizden gizleyen her şeyi saf dışı bırakmaktır (Frago, aktaran Doğan, 2017, s. 25)

İnsanların sanat adına kendilerini ifade etme biçimlerinin örnekleri, yansıtmak istedikleri duygularının röprodüksiyonları birçok sanat dallarında görülmektedir. Erman'a göre, İnsanoğlu çağlar boyunca sevgi, korku, öfke, sevinç, nefret, aşk, özlem gibi duygularını ve kendine, etrafındakilere, çevreye, içinde bulunduğu topluma, düzene ya da günlük hayatın herhangi bir getirisine karşı beslediği düşüncelerini çizgi, renk, ses, biçim ve hacim yardımı ile anlatma yoluna gitmiş ve bu sayede “Sanat” adı verilen kavrama ulaşmıştır (Onur Erman, 2009, s. 5). İnsanlar arasında oluşan sosyal, toplumsal, politik, ekonomik, dini, sevgi, nefret, öfke gibi etkileşimler sonucunda birçok sanat akımı doğmuştur.

Edinilen bilgiler, yıllar içinde sanatsal akımların birbirlerinden etkilenecek ya da karşı çıkarak meydana geldiğini göstermektedir. Özellikle 1960'lı yılların sonlarında ABD'de kendini gösteren doğa ve sanatçı ile direkt bağı olup, hızla gelişen teknolojinin doğada meydana getirdiği tahribata karşı bir anlamda tepki olarak doğayı kucaklayan çevreci hareket olan Arazi Sanatı, Çevre Sanatı, Yeryüzü Sanatı,

Toprak Sanatı olarak bilinen bu akımın çalışmayı kapsadığı düşünölmüş ve çeşitli kaynaklardan tarihsel süreci araştırılıp incelenmiştir. İnsanoğlunun ilk eylemleri doğada başlamıştır, kullandıkları ilk malzemeleri de doğadan elde etmişlerdir. Örneğın tarih öncesi dönemlerde insanların mağaralarda, nehir yataklarında yaşadıkları, doğada bulunan taş, kemik, ağaç, toprak gibi malzemeleri zamanla işleyip yontarak kendilerine birtakım aletler ve malzemeler yaptıkları bilinmektedir. Zaman içerisinde yazının bulunması, yerleşik hayata geçilmesi ile, elde ettikleri malzemeler de o zamanın çağına göre uyum sağladığı ve sanatın bu dönemlerde kendini mağara resimlerinde göstermeye başladığı görölmüştür.

Tuncer'in belirttiğine göre, 50'li yılların sonlarında yeni nesil, biçim geliştirmeye yönelmiştir. Pollock 1947'de yerde tuval üzerinde çalışırken, çalışmalarının batılı bir Kızıldereli kum ressamının metoduna benzediğini belirtmiştir. Bu karşılaştırma Pollock'un çalışma tarzına Land Art sanatçılarının kullandığı ilkel teknik yöntemlerine yakın bulduğu görölmektedir. Robert Rauschenberg yeni neslin ilklerinden biri olarak 1950'de sıradan malzeme parçalarını tablolarına yerleştirmektedir, 1952'de ise kutu biçimindeki objelere topraktan resim yaptığı bilinmektedir. Kaprow 1958'de New York Hansa Galerisi'nde gerçekleştirmiş olduğu sergide, parçalanıp boyanmış kumaşlar, plastik şeritler ve ampuller tavanda asılı olarak ve zemin üzerinde dağınık bir şekilde kullanmıştır. Claes Oldenburg, Jim Dine ile birlikte birkaç sanatçı çöpün estetiğinden etkilenmiştir ve Oldenburg'un Sokak çalışması 1960 yılında gelişmiş güzel boyanmış ve öylece dağıtılmış karton, kağıt, kumaş parçalarından oluşmaktadır. Artık varolmayanın yerine gerçek yaşam geçmeye başlamıştır, keşfedilecek olan yeni nesne ve objeler böylece hızla sanat alanına girmeye başlamıştır (Tuncer, 1998, s. 72-74).

Resim 2.1. Snapshots from the City, Claes Oldenburg 1960 (URL 1)

Resim 2.2. Yard, Kaprow 1961 (URL 2)

Yapılan incelemeler Çevre Sanatı'nın 1950'li yıllarda kendini göstermeye başladığını ve zaman içerisinde gelişerek farklı bir kavrama dönüştüğünü göstermektedir.

Modern sanat akımları içerisinde yapıt üreten sanatçıların hemen hemen hepsi kapalı bir sergi mekânını esas alır ve heykellerin üslupları değişirken mekân aynı kalır. Daha sonra sanatçılar sergi mekânlarını değiştirir, dönüştürür ve mekânın kendisini üç boyutlu eser haline getirirler. Belirli iç mekânlara uygun özellikte çalışmalar yaparlar (site-specific). Ama yine kapalı sergi mekânı içinde kalırlar. 'Daha başka ne yapılabilir?' sorusunu soran sanatçılar, yanıtı kapalı mekânlardan doğaya çıkmakla, yüzey şekillerini değiştirmekte, doğada yeni oluşumlar sağlamakta bulurlar. Bu istek ve düşüncelerin Arazi Sanatı'nın doğmasına yol açtığı söylenebilir (Huntürk, 2016, s. 324).

Bilindik sanat akımlarına, sanat anlayışına ve sanatsal üretimlere karşı olan Çevre Sanatı kendine has özellikleriyle farklı akımlardan da izler taşımaktadır.

Arazi Sanatı, sade, geometrik şekillerin açık alanlara uygulanması açısından Minimalizm ile, taş/toprak gibi doğal melzeme kullanımı ve süreçselliği açısından Arte Povera¹ ile, yapıtların genellikle gelip geçici doğası nedeniyle Happening²'le

¹ Arte Povera "Yoksul Sanat. İlk olarak İtalyan eleştirmen Germano Celant tarafından ortaya atılan ve İtalyan sanatçıların 1960' lı ve 1970' li yıllarda günlük yaşama ait malzemeler kullanarak yaptıkları üç boyutlu çalışmaları nitelikle kullanılan bir terim" (Keser, 2009, s. 49).

² Happening, 1960' lı yıllarda yaygınlaşan Happening, seyirciye de katılma olanağı tanıyan bir sanat akımıdır. Bu eğilim, sanatçının, sanat ve hayat; sanatçı ve izleyici arasında oldukça direk bir bağ kurma isteğinden ve piyasanın sanatı kontrol etmesine tepki olarak çıkmıştır. Happening, bir sanat biçimi olarak 1959 yılında Amerikalı sanatçı Allen Kaprow' un New York' ta yaptığı Happening ile

hatta bazen sanatçının doğaya bizzat müdahale sürecine odaklanması açısından Performans Sanatı'yla ve projelerin zaman zaman salt belge, fotoğraf, harita ve benzeri 'artakalan' malzemeye sergilenmesi dolayısıyla Kavramsal Sanat ile yakınlık taşıyan bir akım olarak nitelendirilmiştir. Bitmiş yapıttan ziyade yapıtın oluşum sürecinin önem kazandığı pratikler arasında sayabileceğimiz Arazi Sanatı'nın diğer akımlara göre ayırıcı özelliği, doğada geniş alanlarda, yer aldığı mekâna özgü olarak gerçekleştirilmesidir (Antmen, 2012, s. 253).

Keser, Land Art'ın genellikle ekosistem, doğa ve çevrecilikle değil sanat ve peyzajla ilgili olduğunu, De stijl, Kübizm ve Manimalizm gibi modern akımlardan ilham alan ve dış çevreden doğal materyallerle ilgilenen Land Art'ın arazinin biçimlendirilmesiyle ya da doğada bırakılan birtakım izlerin sanat yapıtı olarak ortaya konması yoluyla gerçekleştirildiğini ve yapılan çalışmaların fotoğraflarla belgelendiğini belirtmiştir (2009, s.196). Zümrüt, çevre sanatını şu şekilde açıklamıştır; Çevre Sanatı terimi açık arazide, ulaşılması zor alanlarda, dağlarda, vadilerde, köprülerde, ormanda, denizlerde, nehirlerde, kent merkezlerinde, galerilerde vb. (çevre tanımı içine sığdırabileceğimiz alanların tümünde) yapılan çalışmaların hepsini içinde barındıran ortak bir kavramdır (2006, s. 13). Pooke ve Whitham'a göre, 1960'lar ve 1970'lerde arazi veya çevre sanatı, Modernizm'in hakimiyetine ve soyut resme yapılan vurguya bir reaksiyon olarak gelişen janrlardan biri olmuş, mülkiyet ve tüketimin hakimiyetinden uzak duran ve insanla doğa arasında daha organik bir ilişkiyi hedefleyen dönemin karşı kültürüyle ilişkilendirilmiştir. Özellikle, Neo-avangardlar³ tarafından üretilen arazi ve çevre sanatının büyük bir bölümü 'sanatı metalaştıran' ve alınıp satılabilen bir obje haline indirgeyen düzeni üstü kapalı biçimde eleştirir (2013, s.190-192).

İnsanlığın tarih öncesi dönemden başlayarak, 60'lı yılların sonuna doğru farklı bir sanat anlayışı içinde doğa ve sanatın etkisi, hangi sanat akımlarından etkilendiği ve süreci incelenmiştir.

'İlk uygarlıkların mağara duvarlarına yaptığı resimlerden, Rönesans'ın Natüralist sanat anlayışına, 18. yy'ın Romantizminden, 19. yy'ın Empresyonizmine kadar birçok farklı yaklaşımda doğa, farklı amaçlarda ve şekillerde sanatın içinde biçimlenmiş, sanatın konusu olmuştur. Bu süreç incelendiğinde; Gotik sanatın son dönemlerinde resim sanatında, şematik

birlikte sanat dünyasında ün kazanmıştır ayrıca Happening terimi ilk olarak Allen Kaprow tarafından kullanılmıştır (Keser, 2009, s. 154-155).

³ Avangard, 19. Yüzyılın ikinci yarısından başlayarak, özellikle 20. Yüzyılın başında ortaya çıkan, alışılmış anlatım biçimlerini dışlayıp yeni bir sanatsal dil oluşturma peşinde olan sanatçılar ve sanat akımlarını tanımlamak için kullanılmıştır (Keser, 2009, s. 53).

anlatımların yerini doğacı betimlerin almaya başladığı görülür (Zümrüt, 2007, s. 4).

Kaynaklar, sanat adına bazı kalıpları yıkan, doğacı Çe ve Sanatı/ Arazi Sanatı/ Toprak Sanatı'nın, Walter De Maria, Robert Smithson, Andy Goldsworthy, Richard Long, Michael Heizer'in öncüleri arasında olduğunu göstermektedir.

2.2 Walter De Maria (1935-)

Amerikalı heykeltıraş ve enstalasyon (yerleştirme sanatı)_sanatçısı De Maria, arazi sanatının başlıca temsilcileri arasındadır. Geniş doğal arazilere yaptığı müdahalelerin yanı sıra galeri mekânlarını toprakla doldurduğu enstalasyonlarıyla tanınmıştır. De Maria, 1960' larda ortaya çıkan, etkileşimli heykel montajları yaratan ve daha büyük ölçekli heykel çalışmalarına kavramsal temeller kazandıran sanatsal uygulamaların birden fazla hareketini köprü altına almış ve doğanın kendisinde görsel öğeler katıştırarak veya galeri alanlarında doğanın bileşenlerini getirerek doğaya bağlamıştır. Eserlerinin bazıları doğaya bırakılmış, bazıları ise kısa ömürlüdürler (URL 213).

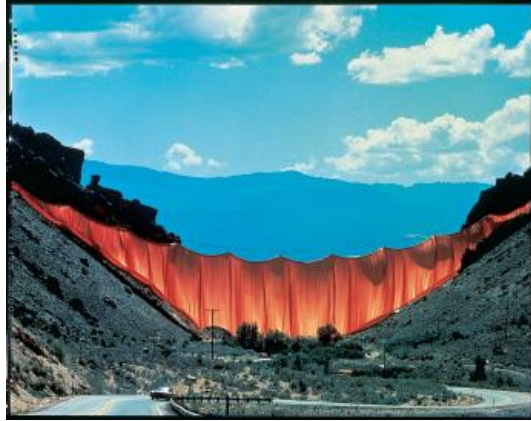
Resim 2.3. *Yıldırım tarlası* New York 1977 (URL 3)

Resim 2.4. *The New York Earth Room* 1977 (URL 4)

2.3 Christo Javacheff (1935-)

Bulgar sanatçı Javacheff, genellikle birtakım arazi ya da yapıları sarıp sarmalayan sanatçı olarak bilinmektedir. Başlangıçta fıçı ve şişe gibi nesnelere paketlediği bilinen sanatçı, paketlediği nesnelere büyütürse daha etkili olacağını düşünmeye başlamıştır. Resim, heykel ve mimaride yüzyıllardır kullanılan malzemelerden oluşan eserleri, doğanın yanı sıra kalıcılığa zaten yetkili makamlarında izin vermemesi sebebiyle geçicidir ayrıca kullanılan örtü ve halatlar plastik değil geri dönüşümlü oldukları için doğaya zarar vermemektedir. Rüzgârın etkisiyle dalgalanan bu bezler iskeletin üzerindeki deriye benzerler, işlerin çok büyük olmasının nedeni ise insanların dikkatini çekmektir ve örtme göstermenin bir diğer yoludur. Christo'ya göre, böyle bir sürecin belleklerde bıraktığı iz herhangi bir sanat yapıtından daha kalıcıdır. İnsanlar yıllar sonra o bölgeye tekrar döndüklerinde hadiseyi bütün canlılığıyla anımsarlar. (Yılmaz, 2013, s. 314,315).

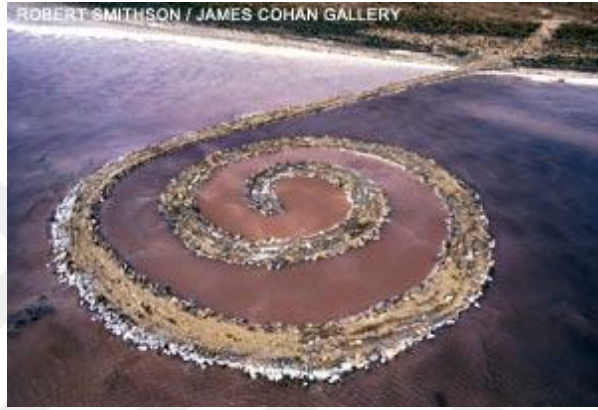
Resim 2.5. Vadi Perdesi, Tüfek, Colorado, 1970-72. (URL 5)

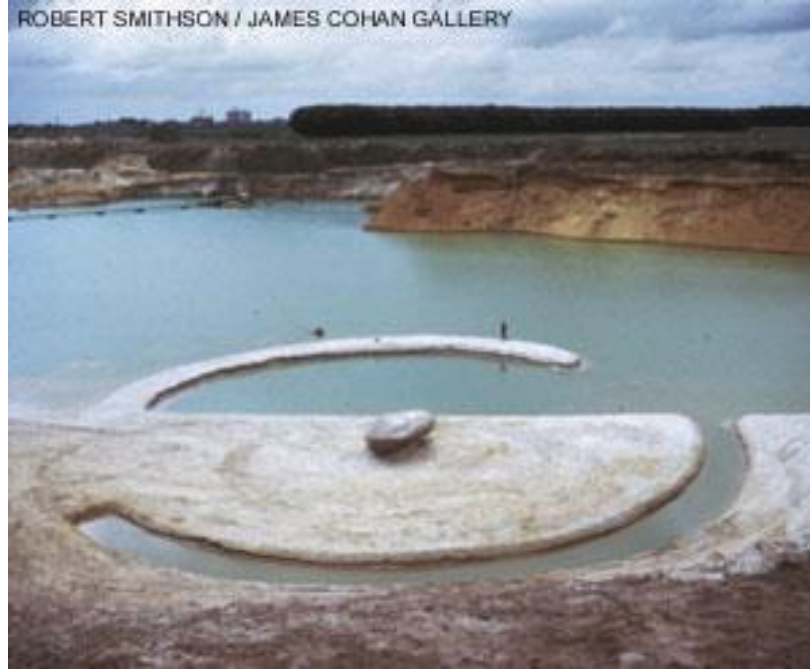
Resim 2.6. Sarılmış Sahil, Bir Milyon Kare Ayak, Little Bay, Sidney, Avustralya, 1968-69. (URL 6)

2.4 Robert Smithson (1938-73)

Arazi Sanatı'nın önde gelen isimlerinden, Amerikalı heykeltıraş ve arazi sanatçısıdır. 21. yüzyılın başlarında çalışmalarına başlayıp günümüze kadar kendi kuşağının sanatçıları üzerinde büyük bir etkisi olduğu, etkileyici ve özgün sanatçılardan biri olarak kalmaya devam ettiği ifade edilmiştir. Karmaşık fikirleri, çizimleri, projeleri, heykelleri, toprak işleri, film ve eleştirel yazıları gibi pek çok biçimde kökleşmiştir. Spiral Jetty, Great Salt Lake ve Utah ile ünlü olan Smithson'un Broken Circle / Spiral Hill haricindeki toprak işleri, yalnızca fotoğraflarla bilinmektedir (URL 214).

Resim 2.7. *Spiral Jetty*-1970-New York (URL 7)

Resim 2.8. *Broken Circle*-1971-Emmen, Holland (URL 8)

2.5 Michael Heizer (1944-)

Çocukluğun 'kumda oynama' hayranlığını tamamen yeni seviyelere getiren California'lı Michael Heizer, 1960' ların sonu ve 1970' lerin başında belirgin bir Amerikan sanat hareketi olan Arazi Sanatı'nın öncülerindendir. Heizer'ın önemli arazi eserlerinden biri olan 'City' (1972-) 40 yılı aşkın bir süredir yalnızca büyük ölçekli olması için değil, aynı zamanda Amerikan rüyasının bir sanatçının versiyonunda, en çılgın hayal gücünü zorlu çalışma ve kararlılıkla yerine getirebileceği bir sembol olarak önem taşımaktadır ayrıca heykelinin bulunduğu arazi 2016 yılında Başkan Obama tarafından Ulusal Anıt ilan edilmiştir (URL 215).

Resim 2.9. *City* 1972, Nevada (URL 9)

Resim 2.10. *Levitated Mass* 2012 Los Angeles County Sanat Müzesi (URL 10)

2.6 Richard Long (1945-)

Long, uzun yürüyüşü bir performans biçimine dönüştürmüş, doğal ortamlarda, doğal malzemeyle gerçekleştirdiği ve fotoğrafladığı enstalasyonlarıyla tanınmıştır. Long, bu tür yürüyüşlerin anısı olarak biriktirilen doğal malzemelerle galeri ve müzelerde

gerçekleştirdiği düzenlemelerin yanı sıra uzak ve genellikle ıssız coğrafi bölgelere yaptığı seyahatlerin kayıtlarını fotoğraf ve belge olarak da sergilemiştir. Arazi Sanatının İngiltere’deki başlıca temsilcisi olarak nitelendirilen Long, 1989’da Turner Ödülü almıştır. (Antmen, 2012, s. 259)

Resim 2.11. İskoçya1981 (URL 11)

Resim 2.12. Japonya2013 (URL 12)

2.7 Andy Goldsworthy (1956-)

Yeryüzüne özgü eserler üreten, doğrudan çevre ile etkileşime giren Goldsworthy, heykellerinin fiziksel olarak kalıcılığını nadiren sağlayabilmiş ancak yapıtlarını peyzajda yaratmadan öncesinde ve sonrasında fotoğraflarını çekerek her bir parçasının fotoğraf ile kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır. Goldsworthy, Amerika, Avrupa, Avustralya, Japonya, Kanada ve Kuzay Kutbu’nda çalışmıştır. Bir heykeltıraş ve fotoğrafçı olarak Goldsworthy, kayaların, buzların veya dalların yarattığı donatımları dikkatle belgelemekte ve fotoğraf baskılarıyla sergilemektedir. Ayrıca Çevre Sanatının önemli isimlerinden olan Goldsworthy, “sadece yaşam ve

hayatta çok şeyin süremediğini anlamamız gerekiyor” sözünü çalışmalarında da göstermektedir. 2001 yılında Thomas Riedelsheimer, Goldsworthy’nin hayatına ve eserlerine dayanan bir belgesel film olan *Rives And Tides*’i (Nehirler ve Gelgitler) yayınlamıştır (URL 216).

Resim 2.13. Andy Goldsworthy (URL 13) Andy Goldsworthy (URL 14)

Resim 2.14. Andy Goldsworthy- *Touching North* (Kuzeye Dokunmak) Kuzey Kutbu 1989 (URL 15, URL 16)

Çevre Sanatı, tarihsel açıdan incelenerek diğer sanat akımlarıyla ilişkisi, eser veren öncü sanatçılarla ilgili bilgi toplanarak, Walter De Maria, Robert Smithson, Andy Goldsworthy, Richard Long, Michael Heizer’ın Çevre Sanatı/ Toprak Sanatı/ Arazi Sanatı/ Yeryüzü Sanatı olarak bilinen bu akımın öncüleri olan sanatçılara ulaşılmıştır. İncelenen sanatçıların ortak noktalarının eserlerini sergilerken galeri ve müze gibi mekânların dışında doğadan esinlenerek, doğadaki nesnelere kullanarak çeşitli eserler ürettikleri görülmüştür. Bu bağlamda bu sanatçılarla ortak nokta, çalışmada gerçekleştirilmesi planlanan düzenlemelerinde, doğal nesnelere doğal malzeme ile yeniden yorumlanarak bir arada doğada sergilenmesidir.

Doğa her zaman sanatın bir parçası olmuştur. Mağara duvarlarına çizilen doğa olayları ya da doğal yaşam kareleri, kudreti simgeleyen canlıların sembolleri, Empresyonistlerin anlık izlenimleri, gerek dalından koparılmış meyvelerin masada can çekişen halleri, gerek figürlere yaslanan bir manzara. Ya da sergileme mekânı olarak doğa. Doğa, geçmişten günümüze sanat tarihinin beslendiği en önemli kavramlardan biridir. Ancak doğa, görsel anlamda etkilenilen, alıntı yapılandı. Günümüz sanatında ise, kavram ve eser olarak sorgulanan doğa vardır karşımızda. Doğadaki her canlının, her olayın, her mekânın kısacası yeryüzünde bulunan her şeyin sanat nesnesine dönüşebilecek olması gündeme gelmiştir. Günümüz sanatında doğa artık sadece mekân ve manzara olmaktan çıkıp sanat eserinin kendisine de dönüşmüştür. Bu ayrım yeryüzü sanatçılarının galeri mekânına tepkileriyle başlamıştır (Çokbilen, 2011, s. 12).

3. ALANDA SERAMİK MALZEMENİN YERİ VE KULLANIMI

Çalışmada seramik metaryelin bu alandaki kullanımı üzerinde durulmaktadır. Araştırma esnasında istenilen, Doğacı Çevre Sanatı' nın, doğal bir malzeme olan seramik ile bir araya gelerek nasıl bütünleşeceğini görmek ve bilgi edinmektir. Bu bağlamda doğa sanatçılarının ürettikleri çalışmalarda doğal malzeme kullandıkları dikkat çekmiştir. Bu çalışmada ise amaç doğal nesneyi, doğal bir malzeme ile doğada yorumlamaktır.

Seramiğin ana malzemesi, kolay temin edilebilen, rahat şekillendirilebilen kildir.

Seramiğin ana malzemesi, su geçirmez killi toprak, balçık ya da çamurdur. Rahatlıkla her yerde bulunabilen ve kolayca şekillendirilebilen bu basit ve iddiasız malzeme, uygarlığın erken dönemlerinde insanoğlunun şekillendirdiği hemen hemen tek plastik malzeme olmuştur. Temel bileşenleri çok yalın olmakla birlikte, zamanla daha karmaşık malzeme ve yöntemlerin kullanıma girmesi, seramik üretiminin ve sanatının imkânlarını heyecan verici boyutlara taşımıştır (Onur Erman, 2012, s. 19).

Geçmişinin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmekte olan, sert ve dayanıklı olması için, fırında yüksek ısıda pişirilen seramik, insanların hayatlarını kolaylaştırarak örneğin suyu taşıma muhafaza etmek için kaplar yapma zorunluluğu gibi pek çok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Zaman içinde farklı boyutlar kazanarak, dini törenlerde, haberleşme ve belgeleme tabletlerinde, mimaride, takı ve süs eşyalarında, oyuncaklarda, ölümlerin saklandığı kaplar ve lahitler gibi çeşitli alanlarda da kullanılmıştır. El ile, plaka yöntemi ile, kalıplama yöntemiyle ve seramik torna ile biçimlendirme gibi çeşitli şekillendirme yöntemleri bulunmaktadır. Zamanla gelişen seramik, seramik bünye üzerinde renk arayışları, simgesel motiflerle süslemeler gibi çeşitli üretimler yapılmaya başlanmıştır. Arcasoy seramiği şu şekilde açıklamıştır; Organik olmayan malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemler ile şekil verildikten sonra, sırlanarak veya sırlanmayarak sertleşip dayanıklılık kazanmasına varacak kadar pişilmesi bilim ve teknoloji ve bir sanat dalıdır (1983, s. 1).

Ana hammaddesi kil olan seramik, insan zekâsının bir sonucu olarak ortaya çıkan, günlük yaşamda, ileri teknoloji ürünlerinde ve en önemlisi sanat alanında

kullanılan oldukça önemli bir malzemedir. En basit tanımı ile kilin su ile yoğrularak plastiklik özelliği kazanmasından sonra belli yöntemlerle kullanım amacına göre şekillendirilip, kurutulup ve son olarak dayanıklılık kazanıncaya kadar pişirilmesidir (Özel, 2007, s. 130).

Seramiğin açık alanlarda kullanılmaya başlanması; tarım devrimi ile beraber yerleşik düzene geçilmesi ve Mezopotamya (M.Ö. 8000) ve Anadolu (M.Ö. 7000) da toprak malzemenin mimaride yer almaya başlamasıyla olmuştur (Zümrüt, 2007, s. 88).

İnsanlığın sanatsal üretimlerinde en eski ifade aracının kil olduğu ve çağlar boyu toprakla uğraşıp ona şekil verdiği bilinmektedir. Çalışmada, doğayla ilgili sanatsal bir üretimi, doğanın içinde bulunan, doğal malzeme kil ile yorumlanmasını amaçlamak seramik malzemenin incelenmesinde etkili olmuştur.

Sanatçıların, Çevre Sanatını konu alan, özellikle seramik malzeme olmak üzere, farklı metaryel kullanımlarıyla ürettikleri çalışmalar ve bu çalışmalardaki metaryellerin doğa/çevre ile nasıl bütünlük gösterdiği incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde seramik malzeme ile birlikte ahşap, metal, hazır malzeme gibi farklı metaryellerle üretimlerini sürdüren dünyanın farklı coğrafyalarında ve Türkiye’de çalışmalarını sürdüren sanatçılara ve çalışmalarına yer verilerek konu örneklendirilecektir.

1950’li yıllarda kendini gösteren Çevre Sanatı’na günümüz sanatçılarının eserlerinde de rastlanmak mümkündür. Doğanın sonsuz olanaklarından faydalanarak eserler üreten sanatçı araştırmaları yapılmıştır. Çevre Sanatı’nın günümüzde eser veren sanatçılarından, Li-feng Lo, Michelle Maher, Paulo Grenceon, Andy Goldsworthy, Eduardo Chillida, Rudolf Blaschka- Leopold Blaschka, Paul Cummins, Jenni Ward, Ugo Rondinone, Mustafa Duyuluer, Elçin Ekici, Soile Lydia Paasonen, Lerzan Özer Yeltan, Alper Aydın, Jamine North, Lucien Den Arend, Pauline Ohrel, Rory Mcdonald, Deborah Butterfield dikkat çekmiştir.

4. DÜNYADAN VE TÜRKİYEDEN BU ALANDA UYGULAMA YAPAN SANATÇILAR

Dünya'dan ve Türkiye'den 1960lı yıllardan itibaren kendini gösteren ve günümüze dek devam eden bu akıma öncülük eden ve çalışmalarını sürdüren birçok sanatçı bulunmuştur. Dünya'dan ve ülkemizden farklı yöntemler kullanarak çalışmalarını yapan başlıca örnekler ve isimlere yer verilmiştir.

Araştırmalar, Li-feng Lo, Michelle Maher, Paulo Grangeon, Andy Goldsworthy, Eduardo Chillida, Rudolf Blaschka- Leopold Blaschka, Paul Cummins, Jenni Ward, Ugo Rondinone, Mustafa Duyuluer, Elçin Ekici, Soile Lyydia Paasonen, Lerzan Özer Yeltan, Alper Aydın, Jamine North, Lucien Den Arend, Pauline Ohrel, Rory Macdonald, Deborah Butterfield gibi pek çok sanatçının doğa tutkunu olduğu, kar yağmur yağması, yaprakların sararması, rüzgarla sallanan ağaçlar, deniz dalgaları gibi doğa oluşumlarının eserlerini üretirken esin kaynağı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Belirtilen sanatçıların doğadan ilham alarak sanatsal üretimlerine şekiller verdikleri, bazen de heykel, seramik ya da enstalasyonlarını doğal malzemelerle birleştirip kısa süreli ya da uzun süreli olarak doğaya bıraktıkları, sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu bilgilerin ve sanatçılar hakkında yapılan incelemeler ışığında, eserin ortaya çıkış aşamasında doğadaki çiçek, ağaç, kuş, deniz anemonları ve bitkiler gibi birçok canlıdan esinlendiklerini, proje amaçlı (Paul Cummins), tepki amaçlı (Paulo Grangeon) ya da tamamen hissettiklerini doğaçlama olarak eserlerine kompoze etme ya da nesnelere yorumlama amacı olduğu görülmüştür. Doğayla iç içe eserler veren, çalışmanın hedefleriyle paralellik gösteren ve etkilenilen sanatçılar hakkında araştırmalar ve görüşmeler yapılmıştır.

4.1 Li-feng Lo (1967-)

Tayvan'lı seramik sanatçısı eserlerini üretirken doğal çevre, mevsim ve doğanın renk ile sade döngüsünden esinlendiğini ve çocukluğunda yaşadığı doğada, çiçek toplamak, kurbağa avlamak için geçirdiği zamanlar kendisine ilham verdiğini belirtmiştir. Birçok doğal parçayı toplayıp atölyesindeki duvarlara asmakta ve onları ilham kaynağı olarak kullanmaktadır. Li-feng Lo kaynaklarda özellikle Lotus Çiçeğini, bıraktığı hafif kokuyu, büyüdüğü çamurlu ortamı sevdiğini ve bunların

güzel, dengeli, basit ve saf olduğunu belirtmektedir. Ayrıca cam kadar ince ve tüy kadar hafif eserler üretmeyi, materyelin sınırlarını aşarak kalıpların dışında düşünmeyi deneyip izleyicinin doğayla bir arada yaşayan seramik dünyasını keşfetmesini sağlamayı amaçlamaktadır (URL 217).

Resim 4.1. Li-feng Lo, *Doğal Seri* 2010 (URL17)

Resim 4.2. Li-feng Lo, *Doğal Seri* 2010 (URL 18)

Resim 4.3. Li-feng Lo, *Doğal Seri* 2009 (URL 19)

Resim 4.4. Li-feng Lo (URL 20)

Kimi sanatçılar doğadan etkilenerek hazır nesnelere bazen kişisel dokunuşlar ile oynamalar yapıp bazen de gerçek görünümünden uzaklaşmadan yorumlayarak doğa içinde eserler vermişlerdir. “Doğal malzemelerle yapılan ve yeniden doğaya bırakılan bu sanatın ürünleri, doğada sıklıkla ve kolayca rastlanabilecek nesnelere değildir. Bu eserlere ovalarda, vadilerde, şaşırtıcı yerlerde karşılaşmak mümkündür” (Karavit, 2008, s.5).

4.2 Michelle Maher

Dublin’li seramik sanatçısı, seramik heykellerini göl, akarsu ve nehirlerde sergilemek üzere ürettiği, seramiğin su ile ilişkisine önem verdiği ve sanatçının çalışmalarına mikroskobik organizmalar, nadir görülen bitki şekillerinin ilham verdiği bilinmektedir. Maher, seramiklerinin renk ve dokuyu işlediği, mikroorganizmalar ve olağan dışı botanik formlarla ilgilenip heykellerini suyun içine yerleştirilmesi için tasarladığını, kendisine kilin şaşırtıcı gücü ve akışkanlığı ile mükemmel dokular, renkler ve formlar oluşturma özgürlüğü verdiği ifade etmiştir. Ulusal Botanik Bahçeleri, Phoenix Parkı, Farmleigh Evi, Blarney Kalesi, Karton Evi, Brigit Bahçeleri, Rathfarnham Kalesi, Ardgillan Kalesi, ballintubbert Bahçesi, havaalanı dâhil İrlanda’nın dört bit yanındaki bahçelerde ve kamusal alanlarda heykellerini düzenli olarak sergilemektedir. Maher, çevremizdeki canlıların yaşıyor, ölüyor, çoğalıyor olmasındaki bilimin, kendisini büyülediğini ve bu dünyayı çalışmalarıyla aydınlatmayı istediğini belirtmiştir. Ayrıca seramik malzeme ile ürettiği eserlerine fotoğraf çekerek herkesin erişebilmesini sağlamaya çalışmaktadır (URL 218).

Resim 4.5. Michelle Maher (URL 21)

Resim 4.6. Michelle Maher (URL 22)

Maher’in bu eseri (bkz. resim 4. 5), portakal kabuğu, mantar, deniz sümüklü böceği ve marul mercandan esinlenerek el ile şekillendirdiği, diğer eserini (bkz.resim 4. 6) dahlia ve mercan formlarından esinlenerek yaptığı bilinmektedir.

Resim 4.7. Michelle Maher (URL 23)

Resim 4.8. Michelle Maher(URL 24)

4.3 Paulo Grangeon

Bankok Post'un 30 Mart 2016 tarihinde yayımladığı haberden elde edilen bilgiler; Fransız heykeltıraş, çevrenin korunmasının ciddi bir konu olduğunu, bu yüzden halkın farkındalığını artırmak ve insanlara yaban hayatı koruma konusundaki önemini hatırlatmayı eğlenceli bir biçimde ortaya koyduğunu göstermektedir. Grangeon, WWF (Dünya Doğal Hayatı Koruma Fonu) iş birliği ile 2008 yılında soyu tükenmekte olan pandalara dikkat çekmek için geri dönüştürülmüş kâğıt, kâğıt havlu, pirinç yapıştırıcısı ve su bazlı boya ile 1600 tane el yapımı panda yaparak 2014'ten beri Hong Kong, Malezya, Güney Kore, Tayland ve Bangkok gibi birçok ülkede sergilenmiştir. 1600 panda rakamının dünyada kaç tane panda kaldığının göstergesi olduğunu ve sayılarını artırmak için sergi adının Pandas+World Tour olduğu ve bu proje sonrasında vahşi pandaların nüfusu %17 artmış olduğu bilgisine ulaşılmıştır (URL 219).

Resim 4.9. Paulo Grangeon, Sanatçının Cenevre Gölü çevresinde yaptığı düzenleme- 2011 (URL 25)

Resim 4.10. Paulo Grangeon, Sanatçının Tayland'da yaptığı düzenleme- 2016 (URL 26)

Günümüzde ise bu tür üretimler caddeler, yol kenarları, sahil, park ve bahçeler gibi ortak toplu mekânlarda da karşımıza çıkabilmekte ve bir sanat projesinin parçası olarak, sergileme amaçlı, kısa süreli ya da kalıcı olarak doğada sergilenebilmektedir.

Bazı sanatçılar eserlerini üretirken kil, metal, ahşap, cam gibi çeşitli hazır malzemeler kullanmaktadır ve farklı malzemeleri bir arada karışık tekniklerle kullanmayı tercih etmektedir, örneğin:

4.4 Eduardo Chillida (1924-2002)

Fransa’da bulunduğu zamanlarda heykellerini pişmiş topraktan yapmış ve öncelikle insan formuna yoğunlaşmış birkaç büst ve tors üretmiştir. Chillida çalışmalarını Londra, New York, Milano ve Paris’te sergilemiştir. İlk olarak yaptığı anıtsal soyut çelik heykelleriyle tanınmıştır. Bu eserler, 1968’de Paris’teki UNESCO ofisinin öne gibi önemli yerlerde bulunmaktadır. Madrid’te mimarlık okuduktan sonra 1947’de heykeller yapmaya başlamıştır. 1958’de Venedik Bienali’nde uluslararası heykel ödülünü kazanmıştır. 1999 yılında Bilbao’daki Guggenheim Müzesi, Eduardo Chillida’nın 75. doğum gününü Chillida’nın 200 eserinin sergilendiği bir sergi ile kutlamaya karar vermiştir. 2000 yılında Chillida, Hernani’de kendi müzesini açmış ve 2 yıl sonra ölmüştür. Müze hala Chillida’nın çalışmalarını sergilemektedir (URL 220).

Resim 4.11. Eduardo Chillida, *Rüzgar Tarağı* 1977 (URL 27)

Resim 4.12. Eduardo Chillida, *Rüzgar Tarağı* 1977 (URL 28)

Chillida’nın bu projenin amacı, kaya ile heykeller arasında bir simbiyoz (iki canlının tek bir organizma gibi birbirleriyle yardımlaşarak bir arada yaşamaları) yaratmaktır; şüphesiz ki hayatının en büyük zorluğu olmuştur. Bu durumda rüzgâr ve su, Chillida’nın sanatsal ifadesi ve mekân çalışması için önemli bileşenlerdir. Bu çalışma, doğayla bir diyalog oluşturmaktadır (URL 221). Ayrıca doğaya bırakılmış olan bu eserin oldukça dayanıklı metal malzemeden yapıldığı ve zamanla bulunduğu hava/doğa koşullarında paslanmaya başladığı görülmektedir. Böylece eser, mekân ve zaman ilişkisi etkisini, daha net ortaya çıkarmaktadır.

Resim 4.13. Eduardo Chillida *Ufka Övgü* 1990 (URL 29)

Resim 4.14. Eduardo Chillida, *Suya Karşı Övgü* 1987 (URL 30)

4.5 Leopold Blaschka ve Rudolf Blaschka

Erman, makalesinde cam sanatçısı olan Leopold Blaschka ve Rudolf Blaschka'dan bahsetmiştir. Edinilen bilgilere göre, Alman cam sanatçısı Venedikli kuyumcu bir ailenin oğlu olan Leopold Blaschka'nın, çocukluk döneminin aile atölyelerinde yapılan üretimlerle iç içe ve okuldan sonra atölye de kuyumculuğu ve kıymetli taş işçiliğinin inceliklerini öğrenerek geçtiği, daha sonra oğlu Rudolf Blaschka, babası ile çok ince detaylara sahip camdan yapılmış, el yapımı çeşitli bitki ve deniz canlıları ürettikleri bilgisine ulaşılmıştır. Nadir bulunan bitki, çiçek ve canlıların müzelerde saklanması ve sergilenmesinin teknik olarak zor olması nedeniyle, ülkeler gerçeğiyle ayıt edilmesi mümkün olmayacak kadar gerçekçi olan bu kopyaları, bünyelerinde saklamak istemişlerdir. Böylece Leopold Blaschka bu alanda çalışan ilk kişi olarak müze ve koleksiyonlar için replikalar üretmeye başlamıştır. Bu eserler dünyanın önemli müzelerinde, üniversitelerin arşiv ve koleksiyonlarında, deniz altı ve akvaryum müzelerinde yer almaktadır. Blaschkalar deniz altı dalışlarında gördükleri ve gözlemledikleri canlılardan da ilham almışlardır (2009, s. 167-172).

Resim 4.15, 4.16, 4.17 Leopold Blaschka, Rudolf Blaschka (URL 31, URL 32, URL 33)

Harvard Üniversitesi Etnoloji Müzesi'nde bulunan Blaschkalara ait bitki ve deniz canlısı replikalarından örnekler. (Deniz Onur Erman'ın kişisel fotoğraf arşivi)

4.6 Paul Cummins (1977)

İngiliz seramik sanatçısı **Paul Cummins**⁴ Bahçıvan bir ailenin çocuğu olarak, İngiltere'nin Chesterfield kentinde dünyaya gelmiş, genç yaşlardan itibaren renk ve bitkilerle bir arada yaşamış ve bitkilere, çiçeklere olan ilgisinin de buradan geldiği düşünülmektedir. Cummins'in bu ilgisi eserlerinin odak noktası haline gelmiş ve çiçeklerin yaşam döngüsü, geçicilikleri ve doğal güzellikleriyle uzun süre meşgul olmuştur. 2012 Olimpiyat Komitesi tarafından düzenlenen kültürel olimpiyatlara katılması için seçilen Cummins'in önerisi, İngiltere içinde birbirleri ile ilişkili çiçek bahçelerini yeniden yorumlamak olmuştur. Çeşitli formlarda ki 11.500 seramik çiçekten oluşan bu çalışmadaki her bir çiçeği Cummins, kendi elleriyle kil ile şekillendirmiştir. Onun bu çalışmasının Parlamento Binası'nın dışındaki Cromwel Green, Althorp Estate, Blenheim Sarayı, Sandwich'in Gizli Bahçeleri, Howard Şatosu, Hardwick Hall gibi İngiltere'nin büyük alanlarında sergilendiği bilgisine ulaşılmıştır.

İlham arayışı içinde uzun süredir zihnini meşgul eden bir düşünce hakkında araştırmalar yaparken Paul, yerel bir kütüphaneye gittiğinde, I. Dünya Savaşı'nda

⁴ Bu tezde, Paul Cummins hakkında verilen bilgiler, Paul Cummins' in menajeri Elissa Fagan ile 14-22.01.2016 tarihlerinde internet ortamında yapılan röportajlara dayanarak derlenmiştir.

hayatını kaybeden Chesterfield’li bir askerin unutulmuş vasiyetine ulaşmıştır. Bu belge, 2014 yılında Londra Kalesi etrafındaki hendek içerisine yerleştirilen 888.246 seramik gelincik çiçeğinden oluşan ve şu anda dünyaca ünlü enstalasyonu ‘Blood Swept Lands and Seas of Red’ (Kan, Toprakları ve Denizleri Kırmızıya Boyadı) için ilham kaynağı olmuştur. Bu vasiyeti gören Paul, zihninde kırmızıya boyanmış bir arazi canlandırmış ve bu büyüklükte bir enstalasyonun nerede sergilenebileceğini düşünmeye başlamıştır. İngiltere’de birkaç mekân için girişimde bulunduktan sonra 2013 yılının haziran ayında Londra Kalesi’nde karar kılmıştır.

Cummins her bir gelincik çiçeğini elle şekillendirerek yapmıştır.

Resim 4.18. Paul Cummins, Londra Kalesi 2014 (URL 34)

Resim 4.19. Paul Cummins, Londra Kalesi 2014 (URL 35)

Resim 4.20. Paul Cummins, *Chatsworth* *Floralia* (URL 36)

Resim 4.21. Paul Cummins, *Hardwick Hall* (URL 37)

4.7 Jenni Ward

Ward, doğal dünyanın güzelliğini yansıtan soyut formlar ve enstalasyonları büyük bir tutkuyla yorumladığını, görevinin ise sanatında, doğal dünyada gördüğü güzelliği paylaşmak olduğunu ifade etmektedir. Kil ile çalışmaya büyük tutkusu olduğunu ve en sevdiği günlerin kil ile çalıştığı günler olduğunu belirten Ward ilham almak, form ve enstalasyonlarını oluşturmak için California'da atölyesinin yanında bulunan ormana, dağlara veya suda gel git olan bölgelere gittiğini belirtmiştir. Ward, soyut yorumlarını oluşturmak için özellikle deniz ve denizin su seviyesinden ilham aldığını belirtmiştir ve eserlerini doğada kısa süreli olarak sergilemektedir (URL 222).

Resim 4.22, 4.23 Jenni Ward, *Ateş ve Su* serisi 2015 (URL 38, URL 39)

Resim 4.24, 4.25 Jenni Ward, *Kemik Serisi*'nden görüntüler. (URL 40, URL 41)

4.8 Soile Lyddia Pa*asonen

Helsinki yakınında bir ada olan Suomenlinna'nın tarihi bir bölgesinde yaşayan sanatçı, çalışmalarını doğaya ve denize yakın Pot Viapori grup atölyesinde yapmaktadır. Tornada şekillendirme tekniği, alçı kalıp tekniğini kullanarak bir dizi fonksiyonel birimler ve daha büyük heykeller oluşturmuştur. Sanatçının çalışmaları genelde sınırsız veya kısmen sınırlanmıştır. Basit formlar yapmayı tercih eden sanatçı, formlarını dış etmenlere karşı direnç kazanması için çoğunlukla kırmızı balmumu ile kaplamıştır. Çiçek süslemelerinden edindiği izlenimler, geleneksel çay seremonilerinde kullanılan kaplar, Japon kültürüne olan ilgisi, çalışmalarını etkilemiştir. Sanatçının son dönem çevre uygulamalarında, iç içe yaşadığı doğanın izleri gözlenmektedir. (Zümrüt, 2007, s.107)

Resim 4.26. Soile Paasonen, Earthenware Dishes, 2000 (URL 42)

4.9 Jamine North

Sanata farklı bir bakış açısıyla bakan sanatçı, kömür külü ya da beyaz mermer gibi atık ya da endüstriyel yan ürünlerden gelen malzemeleri seçerek, sanatın yeniden kullanılabilir olma ihtimali keşfetmiştir. Genellikle anıtsal heykel ve mimariyle bağlantılı olan malzemeler, arkeolojiye ve esere daha fazla referans noktaları sağlamaktadır. Elle hazırlanan her sütun, ağır sanayinin atılmış ürünlerine yeni bir hayat verdiği bir resim olarak görülebilir; Atık alanından sanata dönüştü. İçerideki yoğun ekim sonucu eserler zamanla gelişmeye devam etmektedir. Bu heykeller aynı zamanda ilerleme ve çöküş, sanayi ve yıkım, melankoli ve zafer gibi anlamları içermektedir. (URL 223).

Resim 4.27. Jamine North, Innerrouter (URL 43)

Resim 4.28. Jamine North, Çimento, kömür külü, çelik, demir oksit, Avustralya bitkileri, Sarah Cottier Galeri, 2013 (URL 44)

Resim 4.29. Jamine North, Rock Melt, Victoria Ulusal Galerisi Federasyonu Avlusu, 2015 (URL 45)

Resim 4.30. Jamine North, Remainder, Sarah Cottier Galeri, 2016 (URL 46)

4.10 Lucien Den Arend

Eserlerinin toprak sanatının prensiplerine dayandığını ve kentsel sanat heykeltraşı olduğunu belirten Hollandalı sanatçının, halka açık binaların içinde/ dışında, göbeklerde, bahçelerde ve şehirden uzak yerlerde heykelleri bulunmaktadır. Çalışmalarını geometrik ve soyut formlar halinde üretirken, matematik ve kavramsal yaklaşıma önem vermektedir. Sanatçının çalışmalarına beton ve çelik hakimken, toprak, ağaç, çimenler ve manzara çalışmalarına yeni bir anlam vermektedir. Şehir ve açık hava planlamacılarından farklı olarak Den Arend, kullandığı doğal unsurlarla ilginç veya yararlı etkiler yaratmaya çalışmamaktadır, sanatçının kaygısı beklenmedik şeyleri uyandırmaktır. Ayrıca sanatçı, Barendrecht'nin küçük kasabasında, onun objektif ve titizlikle tahayyül ettiği mimari tasvirini, matematik ve

peyzaj kültürünü bir proje ile birleştiren ressam Pieter Janszoon Saenredam'a saygı olarak bir vakıf kurmuştur. Den Arend, Arazi Sanatının salonlarda veya müzelerde asılı olan eserlerden daha çok insana ulaştığını, doğanın kentlerin herkese ait olduğunu belirtmektedir (URL 224)

Resim 4.31. Lucien Den Arend, Pieter Janszoon Saenredam Projesi, Barendrecht Hollanda, 2010 (URL 47)

Resim 4.32, 4.33 Lucien Den Arend, Pieter Janszoon Saenredam Projesi, Barendrecht Hollanda, 2010 (URL 48, URL 49)

Resim 4.34. Lucien Den Arend, Sunrise under Gaia, Hollanda, 2012 (URL 50)

4.11 Pauline Ohrel

Paris'te hukuk okuyan sanatçı sanatsal kimliğine paralel olarak on iki yıl avukat olarak çalışmış ve 2002'de tamamen kendini sanata adanmıştır. İnsanları gözlemleme ve düşünmede takıntılı hale gelmiş, çalıştığı her malzemeyi heykel yapmaya, heykele dönüştürmeye çalışmıştır. Karakterleri saf enerjiyle beslenen dikey ve metafizik hareketlerdeki duygularının, duygularının gücünü takip etmektedir. Ohrel'e göre heykel, günlük olarak yenilenen macera, şehvetli duyguların kaynağıdır (URL 225).

Resim 4.35, 4.36 Pauline Ohrel, Sihirli hasır heykel (URL 51, URL 52)

Resim 4.37. Pauline Ohrel, Luberon'un Bakıcı Gözlemcisi (URL 53)

4.12 Deborah Butterfield

Veteriner Hekimliği ile sanat arasında gel git yaşayan sanatçı, çocukluğundan beri atları çok sevmiş, ilk atını seramik bölümünde lisans eğitimi yaparken almıştır o zamandan beri ise atlar ana tutkusu haline gelmiştir. Butterfield’in eserleri geleneksel olarak at portrelerini değil, atın psikolojik ve fiziksel açıdan özünün tasvirlerini ifade etmektedir (URL 226).

Resim 4.38. Deborah Butterfield, Woodrow, 2010 (URL 54)

Resim 4.39. Deborah Butterfield, Driftwood Horse, 2007 (URL 55)

4.13 Ugo Rondinone

Heykel, resim, video, ses ve fotoğraf içeren karma ortam kurulumlarında çalışan bir İsviçreli çağdaş sanatçı. Geniş kapsamlı pratiği, bulutlar, hayvanlar ve figürler gibi metaforik ve ikonografik görüntülerden faydalanır. Sanatçı, “sanat yapmayı bir ritüel, kendim için bir meditasyon olarak görüyorum”, “Kendimi toplumdan dışlamak ve kendi akınlarımı yaratmak... Sanatın enerjisi kendinle zaman geçirebilmendir.” şeklinde açıklama yapmıştır. (URL 227).

Resim 4.40. Ugo Rondinone, Touching the void, 2008 (URL 56)

Resim 4.41. Ugo Rondinone, Feeling the void, 2012 (URL 57)

“İnsanın yerleşik yaşama geçmesinden günümüze kadar olan süreçte seramiğin tüm dönemlerde ve uygarlıklarda gündelik yaşamın yanı sıra sanatsal açıdan da çok yoğun bir şekilde kullanılması, bu malzemenin çok zengin bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir” (Özel, 2007, s. 131).

Resim 4.42. Ugo Rondinone, Red Pink Blue Green Yellow Orange Mountain, 2016 (URL 58)

Resim 4.43. Ugo Rondinone, The Sun, 2017 (URL 59)

Sanatı, galeri ve müzelerden ziyade doğada, insanlarla yüzyüze gelebilecek yerlerde ya da merkezlerden uzakta gösteren, alışlagelmişin dışına çıkan Çevre/ Arazi/ Toprak Sanatı gibi insanların kendilerini özgürce ifade ettikleri bir harekette Street Art (Sokak Sanatı) bir başkaldırı sanatıdır. Karaaslan, Sokak Sanatı'nı, sokakta büyüyen yerel yönetime ait üstgeçit, yol, sokak köşeleri ve duvarlara çoğunlukla genç sanatçıların tasvirlerini gizlice icra etmelerini kapsayan bir terim olduğunu, akımın ne zaman başladığı belli olmamakla birlikte Graffiti'nin çıkış zamanları, Street Art'ın da temellerinin atıldığı zaman olarak kabul edildiğini amacının ise reklam verenler ve büyük kuruluşlar tarafından satın alınmış alanları geri almak ya da bu alanların dinamiklerini bir takım görseller kullanarak değiştirmek olduğunu belirtmektedir (Karaaslan, 2008, s. 19). Bal, 1980'lerde poster, stencil, kolaj gibi yöntemlerle pop art, sürrealizm, kübizm ve gerilla art gibi birçok sanat akımını içinde barındırarak daha pratik ve hızlı yöntemlerle ve bir protesto gösterisi olarak düzenlenen sokak sanatının, dev modern kentleşmeyle birlikte daha da büyümüş ve sokakları birer sanat galerisi haline getirdiğini belirtmiştir (Bal, 2014, s. 12).

4.14 Rory Macdonald

Kanadalı seramik sanatçısı, çağdaş seramik için yeni halk kitlelerinin ve alanlarının geliştirilmesine odaklanan zanaat, tasarım ve sanat pratiğinde seramik için birçok rolle ilgilenmektedir. Araştırmalarının merkezinde kamu el sanatları kavramının keşfi yer alan sanatçı, seramik sanatında zamansallığın çelişkilerini araştırmaktadır. Mimarlık ve kamusal alana sıır uygulama için yeni teknikler geliştirmiştir. Seramiği bir araştırma konusu olarak görmektedir ve kendi algılarını, anlayışını zorlamak için kullanmaktadır. Sanatçı amacının, süreçleri, bilim, teknoloji ve zanaatları yeni yollarla ifade etmek ve çağdaş seramik için yeni izleyiciler yaratmak olduğunu belirtmiştir. Macdonald, çalışmalarının bir çoğunun siteye özel kurulum, kamusal müdahale, küçük nesnelere, seramik yüzey, dijital alanın hayal gücüne etkisi ve halka açık alanlardaki fikirlerin geliştirilmesinde yenilikleri zorlamaya devam eden deneysel jestler olduğunu ifade etmiştir (URL 228).

Resim 4.44. Rory Macdonald, Kamusal Alan Müdahaleleri, 2005(URL 60)

Resim 4.45. Rory Macdonald, Graf Fi Ti Fırın (Tamir), 2011 (URL 61)

Resim 4.46. Rory Macdonald, Winnipeg Arch Sınırı, 2011 (URL 62)

Resim 4.47. Rory Macdonald, Finaller (Kamusal Alan Çalışması), 2006 (URL63)

Resim 4.48. 'Grass Wheel' Kanada, Ekim 2006 (Lobut, 2017, s. 20) (URL 64)

Lobut/ Madanoğlu, Sokak Sanatını, günümüzde sayısız gökdelenlerin, metropol kirliliğinin içinde, zamanla yarışan, yığınla insanın arasında, sokaklarda var olmaya çalışan bu sıradışı karşı duruş, bir yerlerde unuttuğumuz bir çok şeyin yeniden uyandırılmasını sağlar, kimi zaman bilinçli, kimi zaman bilinçsiz, net olan tek şey süregelen yaşamın içinde ayıkıran tek var oluş çabasıdır şeklinde açıklamıştır. (Lobut/ Madanoğlu, 2017, s. 27)

Resim 4.49. Zed1 'Quella citta troppa stretta', Carpi, İtalya, 2016 (URL 65)

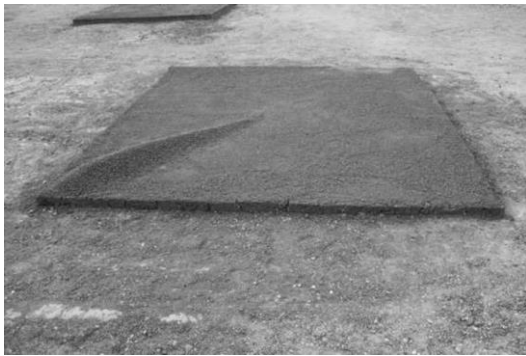
Resim 4.50. Tom Bob (URL 66)

4.15 Mustafa Duyuluer (1966-)

Doğayı sadece metaryel olarak değil çevresel bir öge olarak da ele almıştır. Duyuluer, doğanın peyzaj özelliklerine bakışının geçmişe oranla şimdiki zamanda nasıl değiştiği üzerinde durmaktadır. Çalışmalarında işlenerek oluşturulan peyzajın etkisi ve sonuçları üzerinde durarak zamanlar arasındaki farkları gözler önüne sermektedir. Ayrıca Duyuluer'in doğayla insanın uyumlu bir bütünlük gösteren yaşam ve üretim ilişkileri kurabileceğini öngören bir anlayış benimsediği bilinmektedir. (Aydın, 2014, s. 42-49)

Resim 4.51. Mustafa Duyuluer'in *Düş Tarlası* isimli çalışması – Çukurova, Adana, 2010 (URL 67)

Resim 4.52. Duyuluer, *Düş Tarlası I*, Çukurova- 2010 (URL 68)

Resim 4.53. Duyuluer, *Düş Tarlası II*, Çukurova- 2010 (URL 69)

Arazi Sanatı'nda doğanın sağladığı olanaklar ve bunun uyandırdığı sınırsızlık hissi sanatçıların galeri mekânlarından çıkıp doğaya sığınmalarına neden olmuştur. Bu süreçte, doğa, kendine dönük bu müdahaleleri ya da formları kendine katmış ve dönüştürmüştür. Arazide üretilen bu tür yapıtların başlıca

niteliği doğa ile yakın ilişkide olmasıdır. Bu bağlamda sanatçının doğada bıraktığı iz, onun yapıtı olarak ortaya çıkar (Duyuluer, 2014, s. 16)

Resim 4.54. Duyuluer, *Düş Tarlası III*, Çukurova- 2010 (URL 70)

Resim 4.55. Duyuluer, *Dalga*, Hatay- 2013 (URL 71)

Resim 4.56. Duyuluer, *Ova Yıldızları*, Hatay- 2013 (URL 72)

Resim 4.57. Duyuluer, *Ay Düşü*, Hatay- 2013 (URL 73)

4.16 Lerzan Özer Yeltan

Akademisyen seramik sanatçının uzmanlık alanları çağdaş seramikler ve kent seramiğidir.

Resim 4.58. Lerzan Özer Yeltan, Uçurtma, Çanakkale Seramik Sanat Galerisi, porselen, kurşun, kum, h: 2 m., 1992, İstanbul (URL 74)

Sanatçı Uçurtma çalışmasını, 1988 yılında Çin'in Tongchuan bölgesinde tasarlamış ve 1992 yılında İstanbul'da uygulanmıştır. Çin kültüründe ölen kişilerin mezarlarının başına dikilen uçurtmaların rüzgarın etkisiyle dağılıp uçmasıyla ruhların özgürlüğüne kavuşacağı inancı, bu proje için esin kaynağı olmuştur. Kurşun, porselen çamuru ve kum kullanarak oluşturulan çalışmayla, ölümlerin arkada bıraktığı izlere yer verilmiştir.

Resim 4.59 Lerzan Özer Yeltan, Kumsalda Sadece Ayak İzlerinizi Bırakın, İstanbul, fırın plakası, mavi toprak boya, 2 x 5 m., 1993 (URL 75)

Sanatçının Kumsalda Sadece Ayak İzlerinizi Bırakın çalışması ise çevre kirliliğine ve duyarlılığa karşı bir gönderme yapmayı amaçlamıştır. Turizmi geliştirmek amacıyla yapılan yanlış uygulamaları, kuş cenneti yerine havaalanı, kurşunlu benzin kullanımına karşı vurdumduymazlığın devam etmesini ve bunun gibi birçok örneği eleştirmiştir. Her plakada doğal hayatı koruma derneğinin yayınlarından cümlelere yer vermiştir. Plakaların üzerinde yazıları ve içerdikleri mesajları kapatamayan mavi ayak izleri dolaşmaktadır (Zümrüt, 2007, s. 132-133)

4.17 Elçin Ekinci (1980-)

Doğa ile kültür, var olan ile tasarlanmış arasında gidip gelen dengelenmeye çaba gösterilen bir ruh hali üzerine çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Ekinci, video, fotoğraf, heykel ve gündelik objeler gibi farklı mecra ve materyallerle ürettiği işleriyle mekanı

yeniden kurgulamaktadır, çalışmalarında, organik- inorganik formlar, materyaller ile geometrik formlar kullanmakta ve çoğunlukla çalışmalarında gerçekliğe kurmaca müdahalelerde bulunduğunu ifade etmektedir. (Aydın, 2014, s. 53-55)

Resim 4.60 Ekinci, *İnşa*, Kilyos- İstanbul- 2013 (Kalıplanmış kum kullanılmıştır.) (URL 76)

Resim 4.61 Ekinci, *Bilincin Daire ve Kareleri*, Kilyos- İstanbul- 2013 (Kum ve metal kalıp kullanılarak çalışma gerçekleştirilmiştir.) (URL 77)

4.18 Alper Aydın (1989-)

Günümüz genç sanatçılarından Aydın, çalışmalarında içinde bulunduğu çevrenin fiziki koşulları ve doğanın kendine has akışını araştıran sanatçı fotoğraf, heykel, yerleştirme, performans ve doğal malzemelerle yapılmış geçici düzenlemeler ile araziye müdahalelerde bulunmaktadır.

Resim 4.62 Müdahale, Kayalıklar Üzerine Su Bazlı Toz Boya, 180x260x125cm, Yason Sahili, Ordu, Türkiye, 2010 Toplum, Renkli Karton ve Ahşap Çıtalar, Yason Burnu, Ordu, Türkiye, 2010 (URL 78)

Resim 4.63 Su Şehri, Farklı Boyutlarda Cam Fanuslarla Suya Müdahale, Yason Burnu, Ordu Türkiye, 2015 (URL 79)

Yapılan görüşme sonucu Aydın sanat anlayışını; Yeryüzü üzerinde düşünüyorum. Bu düşüncelerin sonucunda ortaya çıkan yapıtların doğanın bir parçası olduğunu unutan

insanoğluna, onun ayrılmaz bir parçası olduğunu hatırlatmasını umuyorum. Yeryüzünün başka bir çerçeveden temsili, ortak bir farkındalığı paylaşmak için bir hamle olarak düşünülebilir. Varlıkların ve mekanın sınırlarını belirlediğimiz rakamları ve renkli geometrik şekilleri kullanarak, bir yer değiştirme noktası oluşturulabileceğini düşündüm. Hayatımız; sınırlar koymak, ölçüp biçmek, sınıflara ayırmak üzerine kurulu. Doğa ile aramızda kuracağımız her tür diyalog bize yaşıadığımız yerin yaşıayan bir varlık olduğunu gösterir... Her mekan bir hikâye anlatır. Binlerce yıllık jeolojik özelliklere sahip bir yamaç ya da uzun yıllar önce terk edilmiş bir çiftlik... yazılar eskizler ve fotoğraflara dönüşüyor, şeklinde ifade etmiştir.

Örnek gösterilen sanatçılar tarafından üretilen bu eserlerin bazıları kameraya aktarılmış bazıları fotoğraflandırılmıştır. Ayrıca kullanılmış olan mekân ya da mekânlar doğanın değişkenliği de göz önünde bulundurularak seçilmiştir. Bu bağlamda doğanın değişkenliğinin de yaratıcı süreci, kişiyle doğanın karşılıklı iletişimini, sanatçının ifade özgürlüğünü de etkilediği düşünölmektedir. Bu süreç kişi açısından belirli kalıplardan uzaklaşıp, özgürce eserler ortaya koymak ve doğayla iç içe olarak, doğanın sonsuz alanını kullanabilmenin de önemini göstermektedir. Doğanın değişkenliğinin, sunduğu olanakların ucu bucağının olmaması, doğayla özdeşleşmiş birçok fikrin ve eserlerin ortaya çıkmasında etkili olacağı ve kişinin düşüncelerini daha rahat ifade edilmesine ve daha rahat gösterim sunmasına, eserlerin ve mekânın farklı açılardan kompoze olmasına da olanak sağlayacağı düşünölmektedir.

5. KİŞİSEL UYGULAMALAR

Kaynaklar, Çevre Sanatı'nda genellikle toprak (doğa, arazi) kullanıldığını göstermektedir. Sanatçıların çeşitli eklemeler ve çıkarmalar yapmak, doğa ile farklı malzemeleri bir araya getirmek, renklendirmek gibi birçok uygulamalarda kendilerini ifade ettikleri ya da doğadaki bir olumsuzluğa vurgu yaptıkları izlenmiştir. Yapılan incelemeler, farklı teknik ve materyeller kullanarak (metal, toprak, ahşap, plastik, mermer, vb) çevre sanatını benimseyen ve kendini bu sanat akımıyla ifade eden sanatçıların, çalışmalarını genellikle doğa ile iç içe farklı kompozisyonlar halinde gerçekleştirip sergilediklerini göstermektedir. Tuncer, sanatçıların çalışmalarını dış mekanda doğayla yüz yüze gelerek uygulamak istediklerini vurgulamaktadır. Bu durumun sanat ürününde yaşam gibi geçiçi olduğunu ve değişime uğradığını ifade etmek açısından önemli olduğunu belirtmiştir (1998, s.61).

Duyuluer konu ile ilgili görüşlerini şu sözlerle dile getirmektedir;

“Doğa gözlemi sanatçının yaşamında çok önemli bir yer tutar. Doğa, sanatçının biçim bilgisini genişletir... Biçim ve ritim hakkındaki temel ilkeleri kemik, çakıl taşı, kaya, ağaç gibi doğal nesnelere öğrendim. Kemiklerin dayanıklı ve yoğun yapıları, bir biçimden diğerine geçişleri, zengin kesitleri bütün bunlar mükemmeldir... Çakıl taşları ve kayalar, bir sanatçının taşı nasıl yontması gerektiğinin yolunu gösterirler. “Ağaçlar, bir kesitten diğerine giden basit geçişlerin, bağlanmanın ve büyüüp serpilmenin temel ilkelerini gösterirler. Yukarı doğru kıvrılarak yükselen bir ağaç, heykel hakkında mükemmel fikir verir” (Yılmaz, aktaran Duyuluer, 2014, s. 8).

Yapılan incelemeler ile birlikte, düzenleme çalışmalarının doğayla iç içe farklı mekan ve kompozisyonlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar sayesinde varılan sonuç ve değerlendirmeler uygulama kısmında gözönünde bulundurulmuş ve çalışmaya ışık tutmuştur. Çalışmanın kapsadığı düşünülerek çeşitli kaynaklardan tarihsel süreci incelenen Çevre Sanatı'nda genellikle doğa ve toprak kullanılmıştır ve çalışmanın da amacı doğal bir nesneyi doğal bir malzeme olan seramik ile yeniden yorumlayarak doğada sergilemektir.

Çalışmanın, Çevre Sanatı ile seramik malzemenin (kil) birleştirilmesi, sahile vurmuş odun parçalarının ve nesnelere seramik malzeme kullanılarak yorumlanması ve

yapılan araştırmalar, uygulamalar ışığında, doğada farklı mekanlarda, özellikle anlatılmak istenenin karşılık bulacağı yer olarak deniz kenarında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada, doğadan hareket edilmiş, doğa örnek alınarak çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Doğanın kendi içinde görünümünü incelenmiş, çalışma elde edilen bilgiler ve bulgularla yorumlanmaya çalışılmıştır. Düzenlemelerin yapılacağı yerler önceden tespit edilmiş sonrasında düzenlemeler gerçekleştirilerek fotoğraf çekimleri yapılmıştır.

5.1. Üretim Aşamaları

Resim 5.1. Üretim Aşaması 1 (URL 80)

Resim 5.2. Üretim Aşaması 2 (URL 81)

Çalışma, zeminde kumaş dokusu kullanılarak modelaj kalemler yardımı ile, elde edilen odun parçalarının, seramik bünye üzerinde benzer dokuları yakalanmaya

çalışılmıştır. Kullanılan çamur çeşidi ESC1 beyaz vakum kilidir. Çalışmaları kururken, odun parçalarında bulunan eğrilikleri vermek için çeşitli malzemelerle yükselttilikler sağlanmıştır.

Resim 5.3. Üretim Aşaması 3 (URL 82)

Resim 5.4. Üretim Aşaması 4 (URL 83)

Çalışma yapılırken ağaç kabuklarındaki dokulardan da faydalanıp doğal görünümler elde edilmeye ve aynı bünyede seramik ve odun parçası birleştirilmeye çalışılmıştır.

Resim 5.5. Üretim Aşaması 5 (URL 84)

Resim 5.6. Üretim Aşaması 6 (URL 85)

Resim 5.7. Üretim Aşaması 7 (URL 86)

Resim 5.8. Üretim Aşaması 8 (URL 87)

Çalışmada, odun parçalarının kendi doğal dokularından da faydalanılarak, odun parçasından dikkatle sökülen kabuk seramik bünyeye dahil edilmiştir.

Resim 5.9. Üretim Aşaması 9 (URL 88)

Resim 5.10. Üretim Aşaması 10 (URL 89)

Çalışmada odun parçaları dokularına yakın dokular elde edilme çalışılarak yorumlamalar yapılmıştır.

Resim 5.11. Üretim Aşaması 11 (URL 90)

Resim 5.12. Üretim Aşaması 12 (URL 91)

Resim 5.13. Üretim Aşaması 13 (URL 92)

Resim 5.14. Üretim Aşaması 14 (URL 93)

Çalışmada üretilen formlara kuru bir dalın dokuları aktarılmak istenmiştir ve çalışmada çamur çeşidi olarak ESC1 beyaz vakum kilin kullanılmasının nedeni doğal renk ve dokular elde etmektir ayrıca bu bağlamda seramik formlar üzerinde

oksitleme işlemide yapılmıştır (Bknz: resim 5.5.3). Çalışmada farklı çamurlarda kullanılabilirdi ancak istenilen doğal renk ve görüntü elde edilemeyeceği düşünülmüştür. Örneğin şamotlu çamur içinde porselen tanecikleri olduğu için tercih edilmemiştir.

Resim 5.15. Üretim Aşaması 15 (URL 94)

Resim 5.16. Üretim Aşaması 16 (URL 95)

Resim 5.17. Üretim Aşaması 17 (URL 96)

Resim 5.18. Üretim Aşaması 18 (URL 97)

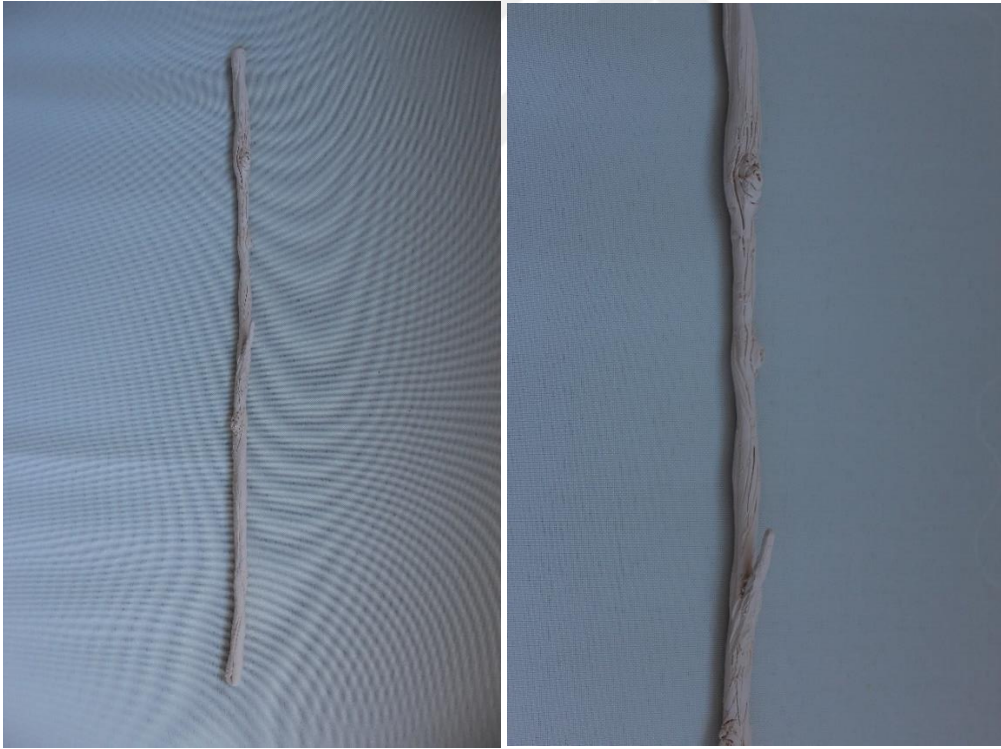
Çalışmanın 1200°C’de pişirimi gerçekleştirildikten sonra elde edilen sonuçlardan bir kaç örnek:

Resim 5.19. Üretim Aşaması 19, ESC 1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 98)

Resim 5.20. Üretim Aşaması 20, ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 99)

Resim 5.21. Üretim Aşaması 21(URL 100) **Resim 5.22.** Üretim Aşaması 22 (URL 101)

ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır.

Resim 5.23. Üretim Aşaması 23, ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 102)

Resim 5.24. Üretim Aşaması 24, ESC1 Vakumlu beyaz kil 980°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 103)

Resim 5.25. Üretim Aşaması 25, ESC 1 Vakumlu beyaz kil 1200°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 104)

Resim 5.26. Üretim Aşaması 26, ESC 1 Vakumlu beyaz kil 1200°C’de pişirimi yapılmıştır. (URL 105)

Resim 5.27. Üretim Aşaması 27 (URL 106)

Resim 5.28. Üretim Aşaması 28 (URL 107)

ESC 1 Vakumlu beyaz kil 1200 derecede pişirimi yapılmıştır.

Seramik malzemenin üretildikten sonra, kuruyunca ve pişirimi gerçekleştirildiği bu iki olayda boyutlarında küçülme olmaktadır. Bu eseri etkileyen önemli faktörlerden biridir ancak bu çalışma gerçekleştirilirken doğal nesnenin birebiri değil yorumlaması yapılmaya çalışıldığı için bu faktöre göre hareket edilmemiştir. Çalışmalarda benzer dokular ve yapılar elde edilmeye çalışılmıştır.

“Doku, Türkçe sözlükte, biyolojik anlamda ‘bir vücudun veya bir organın yapı öğelerinden birini oluşturan hücreler bütünü’ mecazi anlamda ise ‘bir bütünün yapısı ve özelliği olarak tanımlanmaktadır’” (Akbaba, 2012, s. 29). Doğadan elde edilen metaryellerin dokuları yapılan seramik formlara aktarılmaya çalışılmıştır ve dokuyu en iyi aktarabilen malzemenin kil malzeme olduğu düşünülmektedir. Kilin en belirgin özelliği istenilen dokunun aktarılabilmesidir.

5.2 Çalışma 1: İsimsiz

Çalışmanın uygulandığı mekan Samsun’un Çarşamba İlçesindeki Costal Sahili’dir. Çalışmada doğal bir nesne, doğal bir malzemeyle, doğada yorumlanmaya çalışılmış,

kısa süreli, doğa içinde farklı mekanlarda farklı kompozisyonlarda sergilenmiş ve kalıcılıkları fotoğraf ve video kullanılarak sağlanmıştır.

Resim 5.29. İsimsiz, 2018 (URL 108)

Resim 5.30. İsimsiz, 2018 (URL 109)

Resim 5.31. İsimsiz, 2018 (URL 110)

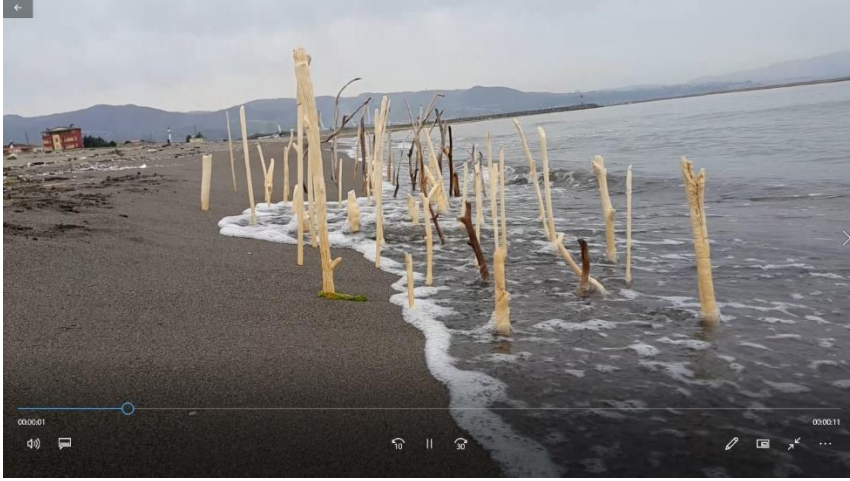
Resim 5.32. İsimsiz, 2018 (URL 111)

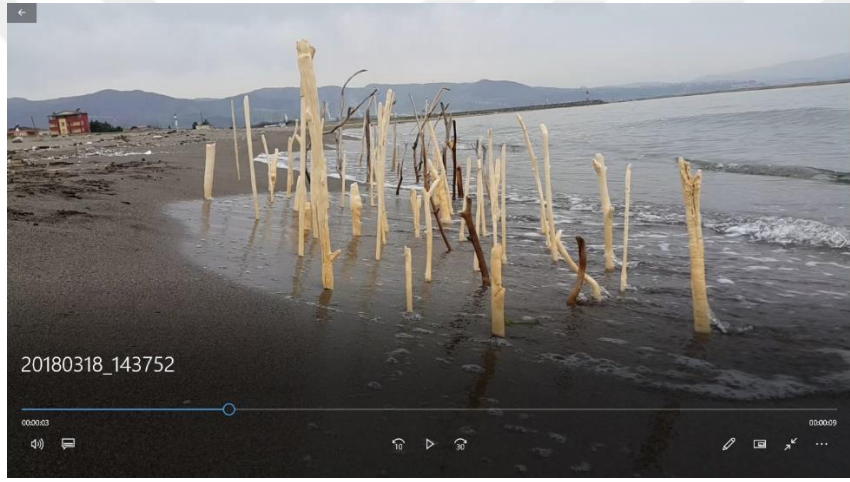
Resim 5.33. İsimsiz, 2018 (URL 112)

Resim 5.34. İsimsiz, 2018 (URL 113)

Resim 5.35. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 114)

Resim 5.36. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 115)

Resim 5.37. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 116)

5.3 Çalışma 2: İsimsiz

Resim 5.38. İsimsiz, 2018 (URL 117)

Düzenleme çalışmaları doğayı koruma bilinciyle gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Doğal odun parçalarından yapılmış esnekliği olan çit düşüncenin ifade edilmesinde fayda sağlayacağı düşünülerek çalışmaya dahil edilmiştir. Üretilen seramik formlar dikey şekilde dizilerek, yardımcı metaryelde bulunan çapraz hareketler ile denizin gel git hareketiyle bir düzlem kurulmaya çalışılmıştır. Tuğladan duvarda örmek mümkündür ancak bu çalışmada anlatılmak istenen düşünceye paralel olarak geçirgenlik sağlanmak istenmiştir.

Resim 5.39. İsimsiz, 2018 (URL 118)

Resim 5.40. Su Altı (URL 119)

Resim 5.41. İsimsiz, 2018 (URL 120)

İncelemeler ve yapılan gözlemler, doğaya, ekosisteme yapılan olumsuz müdahaleler sonucu deniz, denize karışanı kıyıya vurarak geri verdiğini göstermektedir.

Bu bağlamda ikinci çitin kullanım amacı, denize olumsuz müdahalede bulunmadıktan sonra deniz kirlenmeyeceği için, denizden çeşitli atık malzemelerin de geri gelmeyeceğini vurgulamak ve canlandırmaktır.

“Sanatçının beyaz küpten dışarı çıkma isteği ve kurum eleştirisi geliştirme eğilimi, 60’ların çevreci hareketinin etkisiyle bugün ekoloji, sanatta önemli bir gündem haline gelmiştir. Ekolojik sorunlar öncelikli bir konu olarak hassasiyetini korurken, birçok sanatçı/araştırmacı için çalışma alanı yaratmaktadır. Sanatçıların farklı disiplinlerden araştırmacılarla iş birliği içinde geliştirdiği projeler, sergiler, etkinlik ve kar amacı gütmeyen bağımsız platformlar 60’lardan bugüne çoğalmaktadır” (Susamoğlu, 2018, s. 102).

Resim 5.42. İsimsiz, 2018 (URL 121)

Resim 5.43. İsimsiz, 2018 (URL 122)

5.4 Çalışma 3: İsimsiz

Resim 5.44. İsimsiz, 2018 (URL 123)

Resim 5.45. İsimli, 2018 (URL 124)

Atık malzemelerin sanat eserlerinde; (israf etmemek, yeniden değerlendirmek ve bugünün söylemiyle geri dönüştürmekle ilgili 20. yüzyıla gelinceye dek görülen uygulamalarının ötesinde) “alternatif bir ifade için” kullanılmaya başlanması 20. yüzyılın sanat anlayışında devrimsel değişimlere neden olmuş, gelişimi günümüze dek süregelmiştir. Gelişen bu tavır, sanat hareketlerine dinamizm getirmiş, sanatçının öznelliğini gündeme taşıyarak, farklı atık nesnelerin seçimiyle de ifade olanaklarında sonsuz bir anlam coşkunu yaratmıştır (Ağatekin, 2012, s. 1).

Düzenleme çalışmalarının Costal Sahili’nde gerçekleştirilmeye çalışılmasının nedeni bu alandaki sahilin sadece yaz aylarında temizlendiği ve şehrin diğer sahil kesimlerine göre daha ıssız olduğunun gözlemlenmiş olmasıdır. Sahilin bu özelliği çalışmanın burada gerçekleşmesinde etkili olmuştur. Ayrıca, sahilde pek fazla çöp bulunmamaktadır, doğadan gelen, kıyıya vuran doğal nesne toplulukları mevcuttur, yorumlanan seramiklerle de bu doku sürdürülmeye çalışılmıştır.

Resim 5.46. İsimsiz, 2018 (URL 125)

Resim 5.47. İsimsiz, 2018 (URL 126)

5.5 Çalışma 4: Aidiyet

Resim 5.48. Üretim Aşaması 29 (Üretim Aşaması 31 (URL 136)URL 127)

Resim 5.49. Üretim Aşaması 30 (URL 128)

Resim 5.50. Su Altı (URL 129)

Seramik parçalar ilk düzenleme çalışmaları gerçekleştirildikten sonra görünümündeki etkisini değiştirmek ve doğal malzemeye, amaca ve doğaya daha çok uyum sağlayacağı düşünülerek, oksitleme işlemi yapılmıştır. Seramik parçaların her biri tek tek mangan oksit kullanılarak sünger yardımıyla, sür sil yöntemiyle oksitlendirilmiştir.

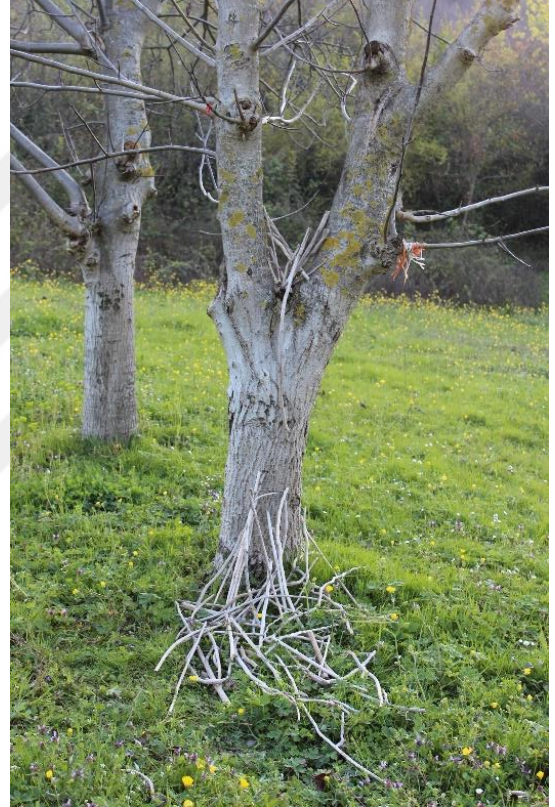

Resim 5.51. Çalışma Alanı (URL 130)

Samsun, Atakum ilçesinin akırlar Korusu mevki. akırlar korusu aynı zamanda piknik alanıdır. Çekimler piknik alanının arka tarafında bir arazide gerçekleştirilmiştir. Amaç denize karışan, denizin ise geri getirdiği odun parçalarının ait oldukları yere gelmelerini canlandırmaktır. Çalışma seramik malzeme kullanılarak yapılmış ve düzenlemeye yararlı bir etiki sağlayacağı düşünülerek gerçek odun parçaları da düzenlemeye katılmıştır.

Resim 5.52. Aidiyet I, 2018 (URL 131)

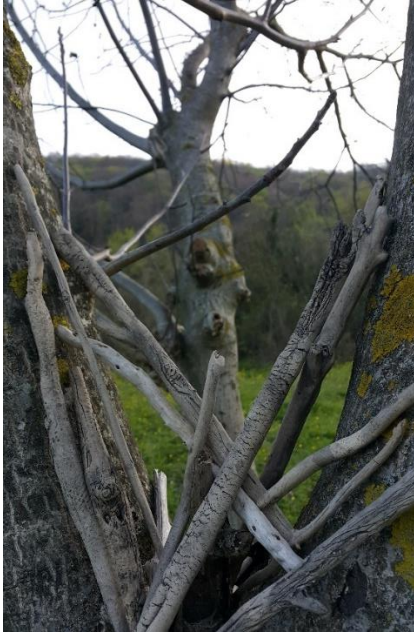
Resim 5.53. Aidiyet I, 2018 (URL 132)

Resim 5.54. Aidiyet I, 2018 (URL 133)

Resim 5.55. Aidiyet I, 2018 (URL 134)

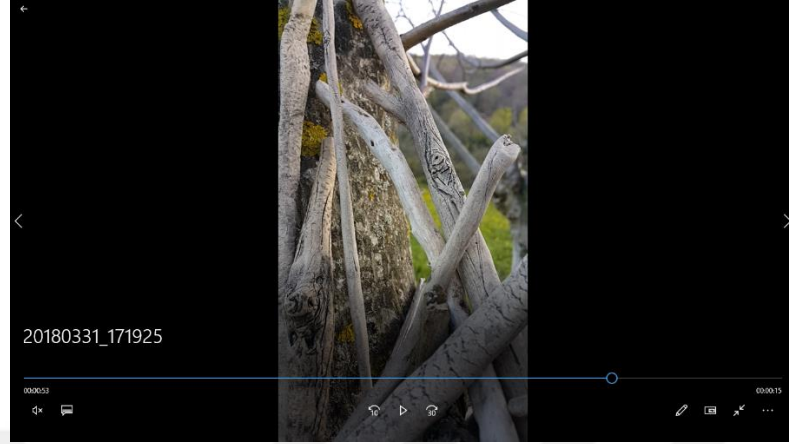
Resim 5.56. Aidiyet I, 2018 (URL 135)

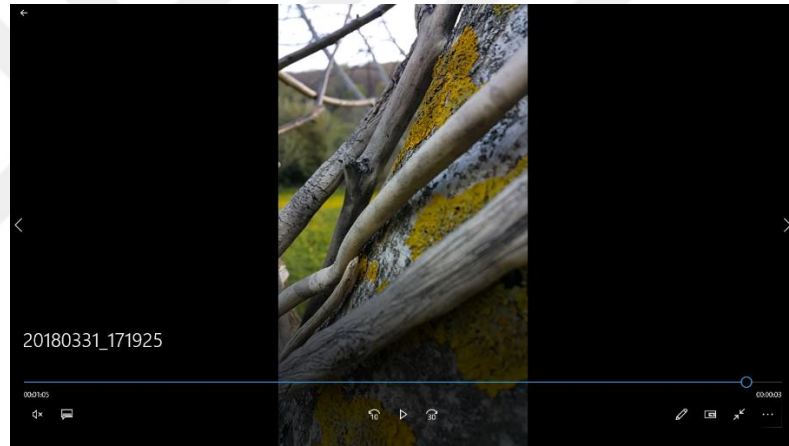
Resim 5.57. Aidiyet I, 2018 (URL 136)

Oksitleme işlemi uygulanarak daha doğal görünüm elde edildiği düşünülen seramik bünyeler ait oldukları yerde, ağaçların üzerinde sergilenmiştir. Düzenlemeler farklı

saat aralıklarında gün ışığının çeşitli etkilerini görmek amacıyla tekrar fotoğraflandırılmıştır.

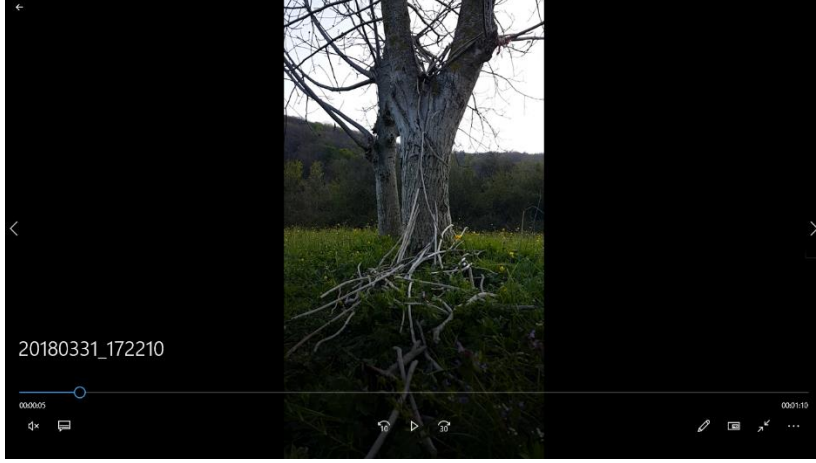
Resim 5.58. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 137)

Resim 5.59. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 138)

Resim 5.60. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 139)

Resim 5.61. Aidiyet I, 2018 (video çekiminden 4. görüntü) (URL 140)

5.6 Çalışma 5: Aidiyet II

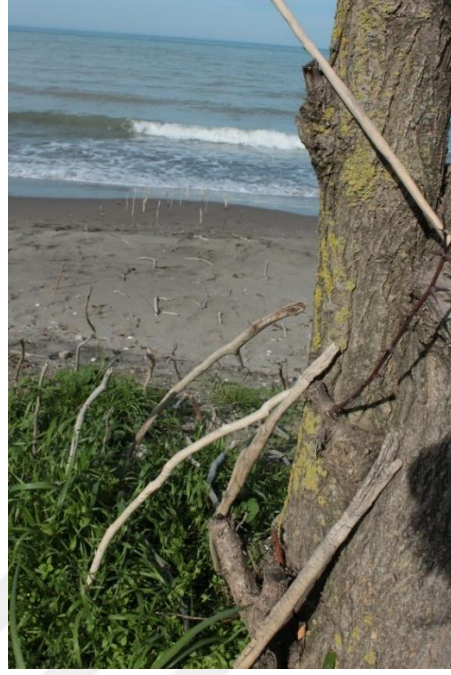

Resim 5.62. Aidiyet II, 2018 (URL 141)

Samsun, Atakum ilçesinin Çatalçam mevki. Oksit uygulamadan sadece biskivi pişirimi yapılmış seramik parçalar ile oksitleme işlemi uygulanmış seramik modüllerin etkisini incelemek amacıyla, farklı bir sahil kesiminde düzenleme çalışmaları yapılmıştır.

Resim 5.63. Aidiyet II, 2018 (URL 142)

Resim 5.64. Aidiyet II, 2018 (URL 143)

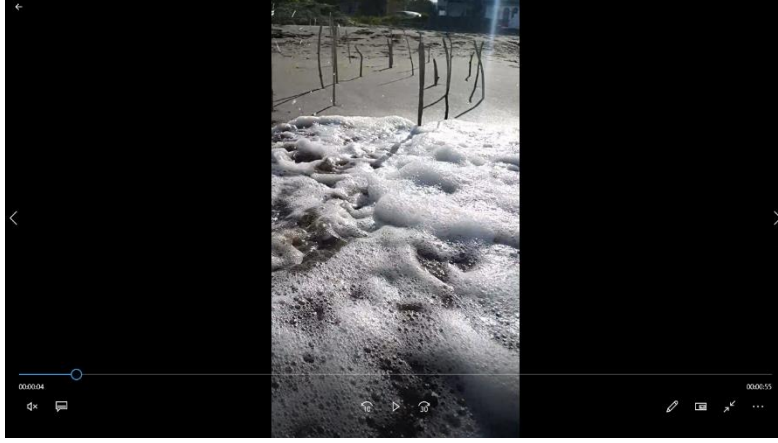

Resim 5.65. Aidiyet II, 2018 (URL 144)

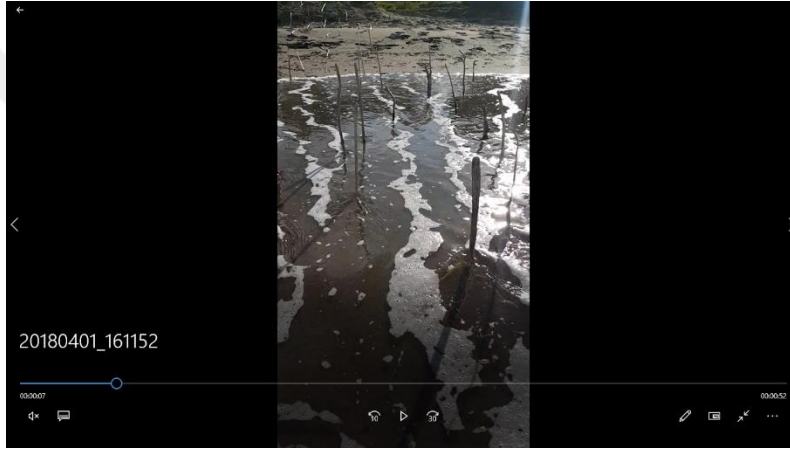

Resim 5.66. Aidiyet II, 2018 (URL 145)

Çalışma gerçekleştirilirken doğal dengeden, doğanın o an sunduklarından faydalanarak etkili kareler yakalanmaya çalışılmıştır.

Resim 5.67. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 146)

Resim 5.68. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 147)

Resim 5.69. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 3. görüntü) (URL 148)

Resim 5.70. Aidiyet II, 2018 (video çekiminden 4. görüntü) (URL 149)

5.7 Çalışma 6: Yıkım

Resim 5.71. Yıkım, 2018 (URL 150)

Resim 5.72. Yıkım, 2018 (URL 151)

Resim 5.73. Yıkım, 2018 (URL 152)

Denize inşaat sebebiyle yapılan doldurma işlemlerinin doğaya zarar verdiği bilinmektedir, doğal denge sonucu deniz sularının şehir içlerine yükselmesinin bir nedeninin de insanların doğaya verdikleri bu gibi zararlar olduğu düşünülmektedir. Doğaya hiçbir şekilde zarar verici müdahale etmeden, sadece hayatın olağan akışında doğal bir malzeme olan seramik ve düzenlemelere etkisi olacağı düşünülerek düzenlemelere katılan doğal nesnelere ile kompozisyonlar oluşturulup fotoğraf çekilmiştir.

Resim 5.74. Yıkım, 2018 (URL153)

Resim 5.75. Yıkım, 2018 (URL 154)

Düzenleme çekimleri yapılırken doğadaki ışık, güneş, rüzgar gibi olgulardan da yararlanılmıştır. Fotoğraf çekimi esnasında kentsel dönüşümü vurgulama amacıyla kompozisyona dahil edilen büyük seramik parça aniden gelen dalganın etkisiyle yıkılmıştır, böylece doğa da sergileme çalışmaları yaparken, doğanın sunduklarının uçsuz bucaksız olacağı deneyimlenerek öğrenilmiştir ve doğanın da bu çalışmaya destek verdiği düşünülmüştür.

5.8 Çalışma 7: İsimsiz

Resim 5.76. İsimsiz (URL 155)

Resim 5.77. İsimsiz (URL 156)

“Yere-özü işler, verili alanların çevresel elemanlarıyla ilgilidir. İşin büyüklüğü ve yönü gibi özelliklerini, yerleştirileceği mekanın nitelikleri (kentsel alan, doğal arazi, inşaat alanları) belirler. Bunlar bir yeri süslemez, tasvir etmez, öykünmez. Tarafsız bir yer yoktur. Her bağlamın kendi çerçevesi ve ideolojik ağırlığı vardır. Bu bir derce meselesidir” (Yılmaz, 2013, s. 317).

Çalışmalar bilinçli bir şekilde yeni yapılmış ve bi kısmının inşaatı devam eden binaların önünde gerçekleştirilmiştir. Yeşillikleri yok ederek yapılan konutlara gönderme yapılmaktadır. Seramik odun parçaları yorumlanmaya çalışılmış ve üzerlerinde oksitleme işlemi yapılmıştır. Çalışma görseline katkı sağlamak amaçlı denizden karaya vurmuş odun parçaları da düzenlemeye dahil edilmiştir. Her iki çeşit forma yapraklar sabitlenmesi, tekrar yeşillendirme yeniden hayat bulup filizlenmesini canlandırmak amaçlı yapılmıştır ayrıca seramik formlara ağaç kabukları eklenmiştir. Düzenleme arazideki bitkilerle uyumlu olacak şekilde onların dizildiği gibi minik topluluklar halinde yerleştirilmiştir.

Resim 5.78. İsimsiz (URL 157)

Resim 5.79. İsimsiz (URL 158)

Resim 5.80. İsimsiz (URL 159)

Resim 5.81. İsimsiz (URL 160)

5.9 Çalışma 8: Her Renk Bir İnsan I

1200°C’de pişirimi gerçekleştirilen seramikler, kilin plastik özellikliğinden yararlanılarak üzerine el izi verilmeye çalışılmıştır.

Resim 5.82. Üretim Aşaması 32
(URL 161)

Resim 5.83. Üretim Aşaması 33
(URL 162)

Resim 5.9.3 Üretim Aşaması
34 (URL 163)

Resim 5.84. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (URL 164)

Resim 5.85. Her Renk Bir İnsan I, 2018
(URL165)

Çalışmada seramik bünyelerde düşüncenin ifade edilebilmesi açısından net parlak renkler yakalanmak istenmiştir. Seramik formlar renkli astarlar kullanılarak, çok parlak renkler elde edilmesi içinde akrilik boyadan faydalanılmıştır. Düzenleme

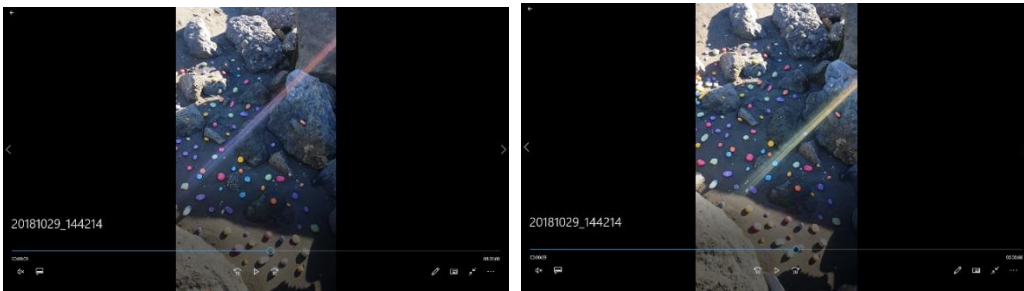
çalışmasında görülen kayalar şehir yaşamını seramik taşlar ise insanları temsil etmektedir. Her bir rengin anlamı olduğu bilinmektedir ve bu bağlamda insanların üzerindeki sevgi, korku, hüznün gibi duyguları renkler ifade etmektedir.

Resim 5.86. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (URL 166)

Resim 5.87. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (video çekiminden 1. ve 2. görüntü) (URL167, URL 168)

Resim 5.88. Her Renk Bir İnsan I, 2018 (video çekiminden 3. ve 4. görüntü) (URL 169, URL 170)

Video çekimi yapılırken güneş ışıklarının etkileri kayda geçmiştir. Bu olay fotoğraf karesi olarak gösterilmek istenmiştir.

5.10 Çalışma 9: Her Renk Bir İnsan II

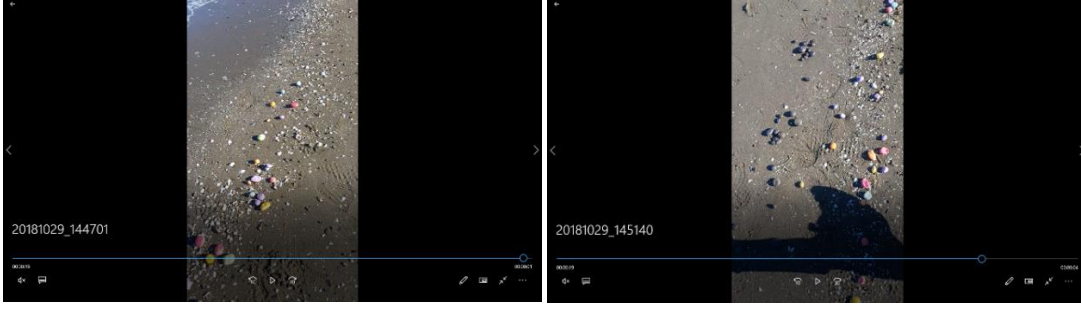
Resim 5.89. Her renk bir insan II, 2018 (URL 171)

Çalışmada, beyaz vakumlu çamur ve siyah çamur kullanılmıştır. Her iki çamurun da 1200°C’de pişirimi gerçekleştirilmiştir. Beyaz vakumlu çamurdan üretilen seramik taşlar pişirim sonrasında akrilik boya kullanılarak renklendirilmiştir.

Resim 5.90. Her renk bir insan II, 2018 (URL 172, URL 173, URL 174)

Bu çalışmada her bir renk farklı bir insan ve onların çeşitli hikayelerini temsil etmektedir. Bu hikayeler bilinemediği için açıklanmamıştır ancak bu görsele bakanlar, herkesin farklı bir hikayesi olduğu düşüncesiyle, kendi çağrışımları üzerinden kendi hikayelerini yazabilecekleri düşünülmüştür.

Resim 5.91. Her renk bir insan II, 2018 (video çekiminden 1. ve 2. görüntü) (URL 175, URL 176)

5.11 Çalışma 10: Hayal

Çalışmada beyaz vakumlu çamur kullanılmıştır ve 1200°C’de pişirimi gerçekleştirilmiştir. Yardımcı doğal malzeme olarak odun parçaları kullanılmıştır. Her bir çiçek yaprağına parmak izi verilmeye çalışılmıştır.

Resim 5.92. Üretim Aşaması 35 (URL 177)

Resim 5.93. Üretim Aşaması 36 (URL 178)

Resim 5.94. Üretim Aşaması 37 (URL 179)

Resim 5.95. Üretim Aşaması 38 (URL 180) Üretim Aşaması 39 (URL 181) Üretim Aşaması 40 (URL 182)

Resim 5.96. Üretim Aşaması 41 (URL 183)

Resim 5.97. Üretim Aşaması 42 (URL 184)

Resim 5.98. Hayal, 2018 (URL 185)

Tez yazım süresinde, insanın doğasında var olan hamilelik ve doğum süreci yaşanmıştır. Bu süreç esnasında büyük bir mücadele sonrasında erken doğum durdurulabilmiştir. Yaşanan bu durum esnasında ‘benim yavrum sağlıklı gelecek ve o da diğer çocuklar gibi yeşilliklerin çiçeklerin arasında oynayacak’ düşüncesi bu çalışmanın gerçekleşmesinde ilham kaynağı olmuştur. Düzenleme Samsun

Batıpark'ta gerçekleştirilmiştir. Batıpark konum olarak insanların ailece ya da eş dostlarıyla birlikte mangal yapıp sohbetler ettikleri bir yerdir. Ortamın bu sıcaklığı bizi burada çekim yapmaya itmiştir.

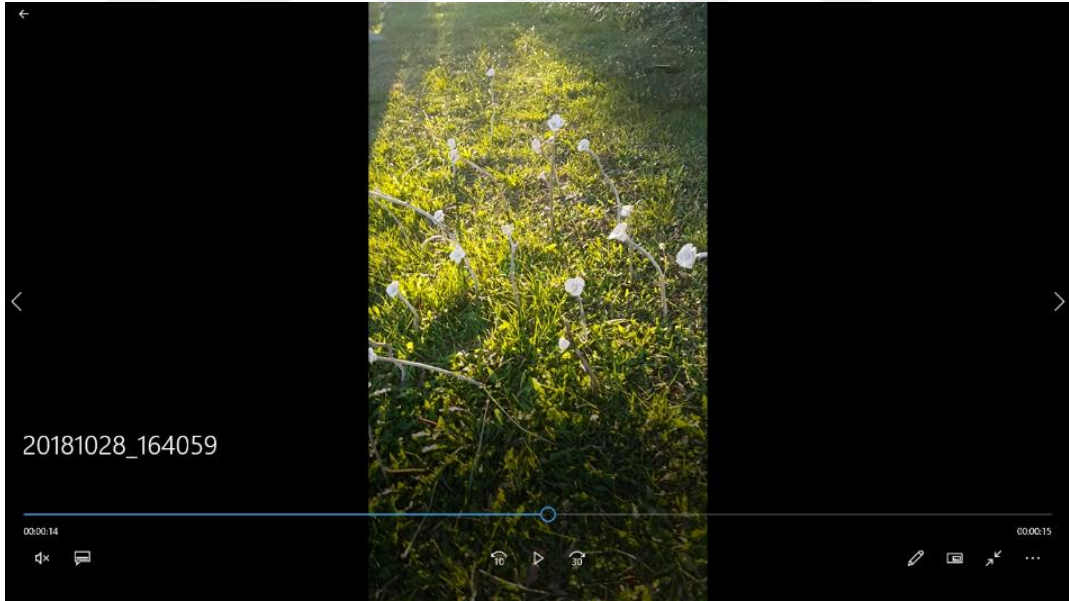

Resim 5.99. Hayal, 2018 (URL 186)

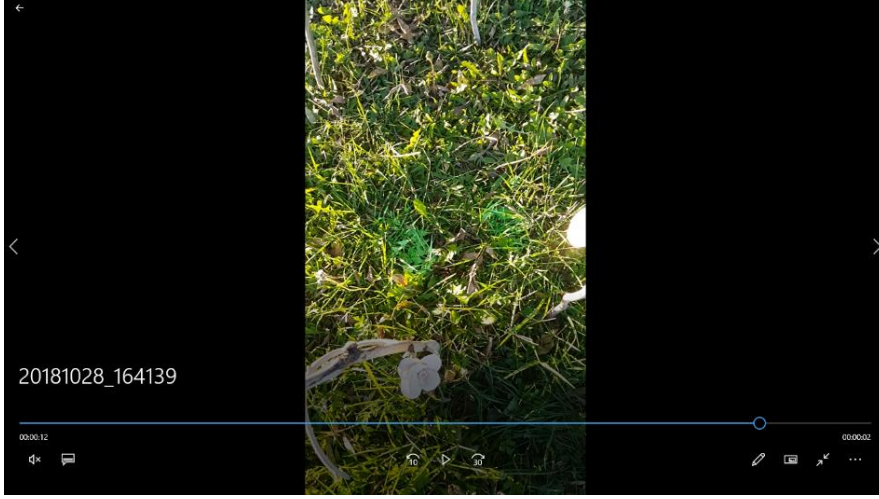

Resim 5.100. Hayal, 2018 (URL 187)

Çimlerin arasına yeşil boya ile yapılan müdahale sağlıklı kucağıma almayı umut ettiğim oğlumun ayak izlerini temsil etmektedir. O doğduğu zaman yeşiller daha yeşil hayat rengarek olacak düşüncesi taşınılmaktadır.

Resim 5.101. Hayal, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 188)

Resim 5.102. Hayal, 2018 (video çekiminden 2. görüntü) (URL 189)

5.12 Çalışma 11: Benim Rengim

Resim 5.103. Benim Rengim, 2018 (URL 190)

Düzenleme Samsun Atakum'un Taflan semtinde gerçekleştirilmiştir. Taflan konum olarak temiz bir sahil ve yeşilliklere sahiptir ayrıca şehir merkezine 24 km uzaklıkta olan Taflan genellikle insanların yazlıklarının olduğu şehir gürültüsünden uzakta olan bir semttir.

Resim 5.104. Benim Rengim, 2018 (URL 191)

‘Hayal’ isimli düzenlemenin devamı olan bu çalışmada anlatılmak isteneni gözler önüne serilebilmek amacıyla bebeğimde görsele dahil edilmiştir. Önceki çalışmada yeşil boya ile verilmeye çalışılan iz, yerini gerçek ayak izlerine bırakmıştır. Geçirilen zor günlerin ardından artık yeşiller daha yeşil ve hayatımıza renk geldiği düşünülerek bu çalışma hayata geçirilmek istenmiştir. Üretilen seramik çiçekler bu düşünceyle akrilik boya ile renklendirilmiştir.

Resim 5.105. Benim Rengim, 2018 (URL 192)

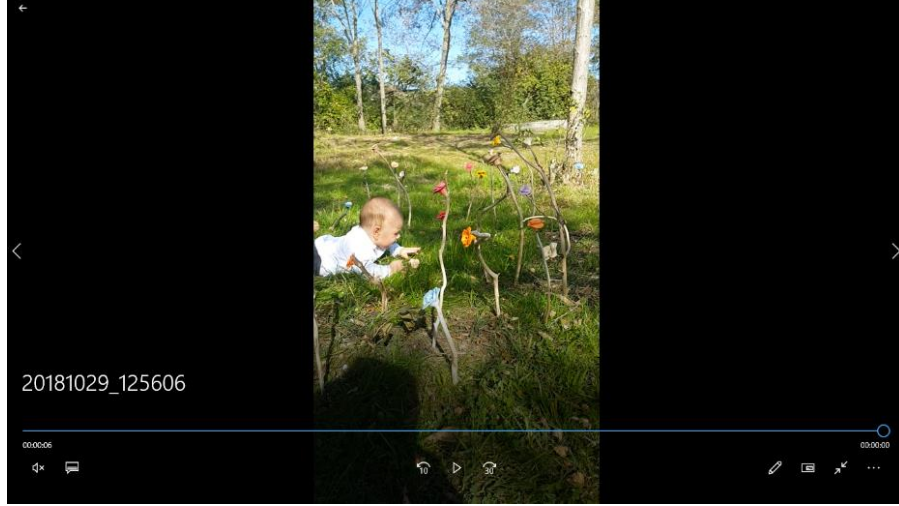
Resim 5.106. Benim Rengim, 2018 (URL 193)

Resim 5.107. Benim Rengim, 2018 (URL 194)

Resim 5.108. Benim Rengim, 2018 (URL 195)

Resim 5.109. Benim Rengim, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 196)

5.13 Çalışma 12: Doğa Sanatın Özüdür

Resim 5.110. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 197)

Resim 5.111. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 198)

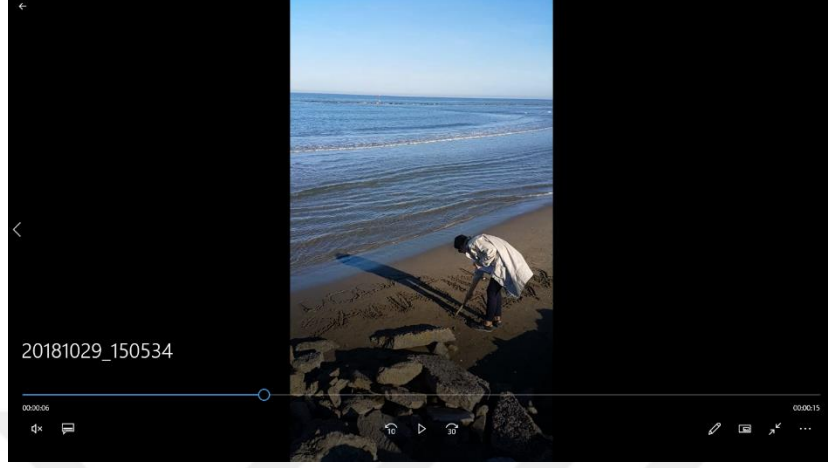
Çalışma boyunca doğal nesnelere faydalanılmış, incelenmiştir ve doğayla bir bütün olarak, onu koruyarak, yorumlayarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda tez de izlenen yolu en güzel ‘Doğa sanatın özüdür’ cümlesinin anlatacağı düşünülmüş ve doğaya zarar vermeden yapılan müdahale ile ifade edilmeye çalışılmıştır.

Resim 5.112. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (URL 199)

Doğada herşey bir dönüşüm içindedir ve özün doğada olduğu görülmektedir. Doğada olan herşey bir gün yok olsa da (çiçekler, ağaçlar, hayvanların vb doğup bir gün yok olmaları gibi) doğayla uyumlu ve doğayı destekleyen eserlerin doğayı

ölümsüzleştireceği, bu bağlamda doğanın olduğu kadar sanat eserlerinin düşünsel boyutunun da önem arz ettiği düşünülmektedir.

Resim 5.113. Doğa Sanatın Özüdür, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 200)

5.14 Çalışma 13: İsimsiz

Resim 5.114. İsimsiz, 2018 (URL 201)

1200°C’de pişirimi gerçekleştirilen seramik modül, parlak bir renk elde edilmek ve plastiğin yapaylığını göstermek amacıyla sprej boya kullanılarak renklendirilmiştir.

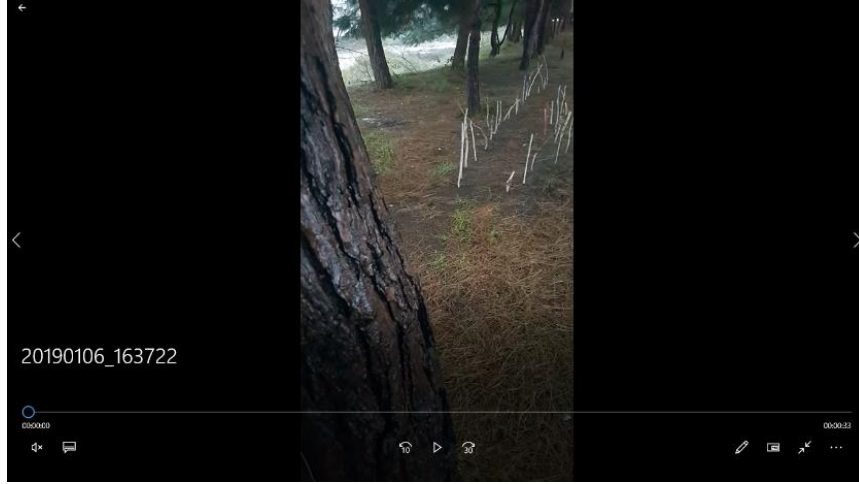

Resim 5.115. İsimsiz, 2018 (URL 202, URL 203)

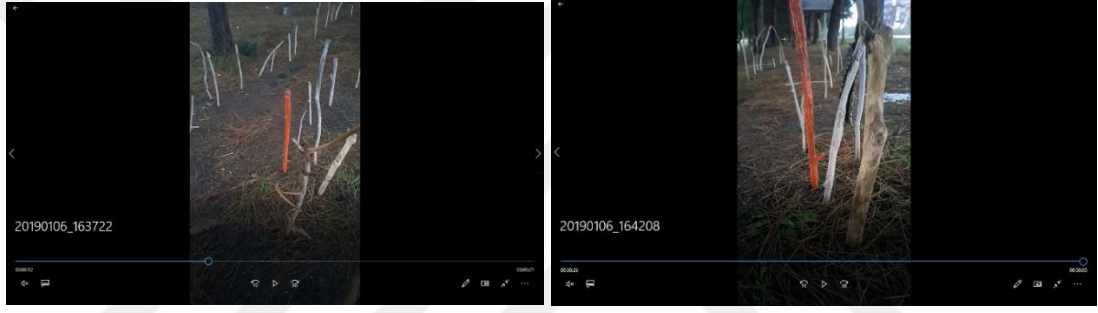
Çalışmadaki turuncu seramik modül, plastiğin yapaylığını ve doğadaki yerini vurgulama amaçlı üretilmiştir. Ağaçların diziliş şekline uygun düzenleme yapılmış, turuncu renk zemindeki dokularla uyum yakansada rengin canlılığıyla uyum bozulmaya çalışılmıştır.

Resim 5.116. İsimsiz, 2018 (URL 204)

Resim 5.117. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 1. görüntü) (URL 205)

Resim 5.118. İsimsiz, 2018 (video çekiminden 2. ve 3. görüntü) (URL 206, URL 207)

6. SONUÇ

Çevre Sanatı 1960'lı yıllarda kendini göstermiş, bilindik sanat anlayışlarına karşı, kapalı sergi mekanlarının dışına çıkmıştır. Belirtildiği gibi Antmen'e göre, sade geometrik şekillerin açık alanlara uygulanması açısından Minimalizm ile, taş/toprak gibi doğal malzeme kullanımı ve süreçselliği açısından Arte Povera ile, yapıtların genellikle gelip geçici doğası nedeniyle Happening ile hatta bazen sanatçının doğaya bizzat müdehale sürecine odaklanması açısından Performans Sanatıyla ve projelerin zaman zaman salt belge, fotoğraf, harita ve benzeri ortak alan malzemeyle sergilenmesi dolayısıyla Kavramsal Sanat ile benzerlik taşıyan Doğa Sanatı çeşitli kaynaklardan incelenip araştırılmıştır. Yapılan tüm araştırmaların değerlendirilme neticesinde de Doğa Sanatı'nın günümüzde üretilen bir çok çalışma da da yer edindiği görülmektedir.

Yeryüzü eskiden, temsil eden ve edilen şeylere bir mekan olarak ele alındığı için hep ikinci plandaydı. Yüzyüzü sanatçıların gözünde ise temsil eden ve edilenin ta kendisi olarak algılanmaktadır. Yeryüzünün belli bir noktasında kayalarla ya da ağaçlarla bir iş gerçekleştiren bir sanatçı, o malzemeler bahanesiyle yerkürenin tamamına bir gönderme yapmakta, acilen ona sahip çıkmayı önermektedir. Bu 'sahip çıkma', aslında ona 'saygı duyma' anlamına gelmektedir (Yılmaz, 2013, s. 308).

Araştırmalar sonucunda, örnek gösterilen sanatçılarda da görüldüğü gibi kimi sanatçılar doğadan ilham alarak kimi sanatçılar doğayı merkeze alarak eserlerini üretmişlerdir. Bu çalışmada doğa tahribatına bir tepki, doğayı koruma bilincine vurgu yapmak istenmiştir. Doğada herşey geçicidir, özellikle teknolojinin ilerlemesi, sanayileşme ve insanların gereksiz tüketimleri sebebiyle doğa gittikçe daha çok zarar görmektedir. Çalışmada bu geçiciliği kalıcı hale getirmek istenmiştir.

Çalışmanın temelini doğa ve doğal süreçler oluşturmaktadır. Tezin yazım süresinde insan doğasında olan bir süreçten geçilmiştir ve bu sürecin doğa da da olduğu bakış açısıyla, yaşanan bu durumdan ilham alınarak ayrıca tez de yer verilmek istenmiştir. Bu bağlamda düzenlemeler doğaya zarar verilmeden doğanın florası bozulmadan üretilmiştir ve elde edilen doğal nesnelere doğal malzeme olan kil ile yeniden yorumlanmaya çalışılmıştır. Anlatılmak istenen düşünceyi daha etkili hale getirmek için doğal nesnelere doğal malzemeyle üretilen formlar birlikte sergilenmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışma, doğada zaman ve mekan kavramları hesaba katılarak

üretilmeye çalışılmıştır. Buda zorlu bir süreçtir, ilk önce sergileme için uygun çeşitli mekan araştırmaları yapılmıştır, farklı saatlerde çekimler yapılmaya çalışılmıştır istenilen görüntü yakalanana kadar saatlerce çekimler devam etmiştir aynı zamanda çalışma esnasında, dalgaların yapılan düzenlemeleri yıkması ve formları alıp sürüklemesi gibi olaylarda karşılaşmıştır.

Edinilen bilgilerle Doğa/Yeryüzü/Toprak/Arazi Sanatı ışığında, doğadan elde edilen nesnelere kil malzeme ile yeniden yorumlanmaya ve doğada sergilenmeye çalışılmıştır. Üretilen çalışmalarda kullanılan malzemenin önemli olduğu düşünülmektedir. Doğa sanatçılarının ürettikleri eserler incelendiğinde bir kısmının doğal malzemelerle şekillendiği görülmektedir. Bu çalışmada da, doğadaki geçiciliği kalıcı hale getirmenin en iyi ifade aracının, tarih boyunca kullanılan kil olduğu düşünülmüştür. İlk olarak insan hayatını kolaylaştırmak, suyu muhafaza edip taşıma amaçlı kaplar yapma zorunluluğu gibi pek çok konularda kullanılan seramik malzemenin, dayanıklılığı sayesinde müzelerin çoğunda geçmiş uygarlıkların izleri görülebilmektedir. Zaman içerisinde farklı boyutlar kazanan bu malzeme, doğadan gelen ve plastik özelliği sayesinde istenilen form ve izlerin verilebileceği açısından da tercih edilmiştir. Plastik özelliği, birçok şekillendirme yapmaya uygun oluşu, çeşitli sırlama ve pişirim çeşitleriyle de oldukça zengin bir malzemedir. Ayrıca böyle güçlü bir malzeme olması sanatçılara kendilerini ifade edebilecekleri oldukça fazla olanak sağlamaktadır.

Seramik malzeme ile üretilen düzenlemeler doğadan elde edilen nesnelere birlikte kısa süreli sergilenmiştir. Fotoğrafın zamanın etkisini göstereceği açıdan tamamlayıcı olacağı, videonun ise fotoğrafın sınırlarını aşarak eserin ve mekanın detaylı ifade edilmesini sağlayarak izleyicileri nerede olunursa olunsun eserin sergilendiği yere götüreceği düşünülerek çalışma bu şekilde kayıt altına alınmıştır. Gerçekleştirilen çalışmalar fotoğraf ve video çekimi yapıldıktan sonra bozulmuştur. Elde edilen bilgiler ışığında uygulanan bu çalışmanın alandaki çalışmalara farklı bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağatekin, E. (2012). *Seramik Sanatında Alternatif Bir İfade Aracı Olarak Atık Seramik Kullanımı*. Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Akbaba, B. (2012). *Seramik Doku'ya Mikrodünya Görüntülerin Yansıması ve Seramik Biçimlendirmede Kullanılması*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Antmen, A.(2012). *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. İstanbul: Sel Yayıncılık
- Arcasoy, A. (1983). *Seramik Teknolojisi*, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Ana Sanat Dalı Yayınları No:2, 1983
- Atan, A. (2006). *Resimli Resim Sözlüğü*. Ankara: Asil Dağıtım
- Aydın, A. (2014). *Türkiye'de Yeryüzü Sanatı*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara. (URL 76, URL 77)
- Bal, B. (2014). *Grafiti ve Sokak Sanatında Eser ve Akımların Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi ve Analizi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çokbilen, L.D. (2011). *Günümüz Sanatında Doğa- Sanat İlişkisi Üzerine Plastik Çözümler*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Danabaş Tuncer, N. (1998). *Geçmişten Günümüze Land Art Sanat Akımı ve Diğer Disiplinler İle İlişkisi*. Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Duyuluuer, M. (2014). *Heykel Sanatında Gereç Olarak Doğa*, Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Duyuluuer, M. (2014). Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Sanat Çalışması Raporu, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara. (URL 67, URL 68, URL 69, URL 70, URL 71, URL 72, URL 73)
- Elçin Ekinci, Aydın, A. (2014). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Erkmen, A. (2005), *Doğayla Buluşmak*. İstanbul: Akbank Kültür Sanat Merkezi.
- Ersoy, A. (2016). *Sanat Kavramlarına Giriş*, İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- Frago, F. (2017). *Sanat*. (Çev. Ö. Doğan). Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Grass Wheel Lobut/ Madanoğlu, E. (2017). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Günyar, Ş. (2007). *Anadolu Seramiğinde Kuş Öğeleri*, Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Huntürk, Ö. (2016). *Heykel ve Sanat Kuramları*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi

İnternet: Andy Goldsworthy
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fvisualmelt.com%2FAndy-Goldsworthy&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 13, URL 14, URL 15, URL 16)

İnternet: Claes Oldenburg
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.askyfilledwithshootingstars.com%2Fwordpress%2F%3Fp%3D203&date=2019-01-23> adresinden 01.03.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 1)

İnternet: Cristo Javacheff
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.sculpture.org%2Fdocuments%2Fscmag04%2Fapril04%2FWebSpecials%2Fchristo.shtml&date=2019-01-23> adresinden 10.12.2018 tarihinde alınmıştır. (URL5, URL 6)

İnternet: Deborah Butterfield
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fdeborahbutterfield.pbworks.com%2Fw%2Fpage%2F33553513%2FGallery+%&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 54, URL 55)

İnternet: Eduardo Chillida
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.beyondarting.com%2Fblog%2Fchillidas-magic-facing-the-atlantic+%&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 28, URL 221)

İnternet: Eduardo Chillida
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.panoramio.com%2Fphoto%2F55232676&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 27)

İnternet: Eduardo Chillida
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.sculpture.org%2Fdocuments%2Fscmag97%2Fchilda%2Fsm-chlda.shtml+%&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır.(URL 29, URL 30)

İnternet:
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.artnet.com%2Fartists%2Fugo-rondinone%2F&date=2019-03-21> adresinden 10.03.2019 tarihinde alınmıştır. (URL 227)

İnternet:
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.artnet.com%2Fartists%2Fandy-goldsworthy%2Fbiography+%&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 216)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.artnet.com%2Fartists%2Feduardo-chillida%2Fbiography+&date=2019-01-23> 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 220)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.artsper.com&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 225)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.denarend.com%2F&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 47, URL 48, URL 49, URL 50)

İnternet: <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.spanish-art.org%2Fspanish-sculpture-chillida.html+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 220)

İnternet:

http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.taishinart.org.tw%2Fenglish%2F3_event%2Fdetail.php%3FID%3D137+&date=2019-01-23 adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 217)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.theartstory.org%2Fartist-de-maria-walter.htm+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 213)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.theartstory.org%2Fartist-heizer-michael.htm+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 215)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fartaxis.org%2Froy-macdonald%2F&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 228)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.ignant.com%2F2016%2F06%2F27%2Fjamie-north-fills-concrete-with-australian-plants%2F&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 223)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.pressreader.com%2Fthailand%2Fbangkok-post%2F20160330%2F282149290448140+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 219)

İnternet:

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.wanderingeducators.com%2Fartisans%2Flives-artists%2Fessence-horses-deborah-butterfield.html++&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 226)

İnternet:

Jamine

North

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fjamienorth.com%2Fprojects&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 43, URL 44, URL 45, URL 46)

İnternet:

Jenni

Ward

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.jenniward.com%2Fportfolio%2Fin-the-field%2Ffire-water%2F+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 38, URL 39)

İnternet:

Jenni

Ward

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.jenniward.com%2Fportfolio%2Fin-the-field%2Fbone-series-fragments%2F&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 40, URL 41)

İnternet:

Kaprow

<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fblogs.wsj.com%2Fmagazine%2F2009%2F10%2F01%2Fwall-to-wall-homage-to-allan-kaprow%2F&date=2019-01-23> adresinden 01.03.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 2)

İnternet:

Li-feng

Lo

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.anitatraversogallery.com.au%2Fartists%2FLI-FENG-LO.aspx+adresinden+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 17, URL 18, URL 19)

İnternet:

Li-feng

Lo

http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.taishinart.org.tw%2Fenglish%2F3_event%2Fdetail.php%3FID%3D137+&date=2019-01-23 adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 20)

İnternet:

Lucien

Den

Arend

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.denarend.com%2F&date=2019-01-23> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 224)

İnternet:

Maher

Michelle

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ceramicforms.com%2F&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 21, URL 22, URL 23, URL 24)

İnternet:

Michael

Heizer

[http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.latimes.com%](http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.latimes.com%2F)

2Fla-oe-michael-heizer-city-20150517-pg-photogallery.html+&date=2019-01-23 adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 9)

İnternet: Michelle, M. (2003-2017).
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ceramicforms.com%2F+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 218)

İnternet: Paul Cummins
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fpaulcumminsceramics.com%2Fgallery%2F+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 36, URL 37)

İnternet: Paul Cummins
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.johnson-tiles.com%2Fblog%2F2014%2F11%2Finterview-paul-cummins-blood-swept-lands-seas-red%2F+&date=2019-01-22> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 34)

İnternet: Paul Cummins
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fnews.artnet.com%2Fexhibitions%2Ftoday-marks-the-end-of-londons-striking-wwi-poppy-installation-163468+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 35)

İnternet: Pauline Ohrel
http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.lilavert.com%2Fblog_lilavert%2Fmagic-wire-mesh-sculpture-pauline-ohrel%2F+&date=2019-01-23 adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 51, URL 52, URL 53)

İnternet: Paulo Grangeon
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fedition.cnn.com%2F2014%2F06%2F09%2Ftravel%2Fgallery%2F1600-pandas%2F&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 25)

İnternet: Paulo Grangeon
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fen.yibada.com%2Farticles%2F108015%2F20160306%2F1-600-paper-made-panda-sculptures-come-bangkok.htm+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 26)

İnternet: Richard Long
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.richardlong.org%2FSculptures%2F2013%2Ftsunami.html+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 12)

İnternet: Richard Long
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.richardlong.org>

g%2FSculptures%2F2011sculptures%2Fscotline.html+&date=2019-01-23
adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 11)

İnternet: Robert Smithson
http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.robertsmithson.com%2Fearthworks%2Fbroken-+circle_b.htm&date=2019-01-23
adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 7, URL 8)

İnternet: Rory Macdonald <https://artaxis.org/rory-macdonald/> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 60, URL 61, URL 62, URL 63)

İnternet: Smithson, R.
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.robertsmithson.com%2Fintroduction%2Fintroduction.htm%2C+&date=2019-01-23> adresinden 28.04.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 214)

İnternet: Su Altı
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.bbc.com%2Fturkce%2Fhaberler-dunya-44251524+27.12.2018+&date=2019-01-23> tarihinde erişildi. (URL 124)

İnternet: Tom Bob
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fstreetart360.net%2F2017%2F08%2F10%2Ftom-bob-new-yorks-amazing-vandal%2F&date=2019-01-23> adresinden 03.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 66)

İnternet: Ugo Rondinone
http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2F+https%3A%2F%2Ffugorondinone.com%2Fartwork%2Fugo_43865%2F&date=2019-03-21
adresinden 10.03.2019 tarihinde alınmıştır. (URL 58)

İnternet: Ugo Rondinone
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Ffugorondinone.com%2Fartwork%2Ftouching-the-void%2F++&date=2019-03-21> adresinden 10.03.2019 tarihinde alınmıştır. (URL 56,

İnternet: Ugo Rondinone
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Ffugorondinone.com%2Fartwork%2Ffeeling-the-void%2F+&date=2019-03-21> adresinden 10.03.2019 tarihinde alınmıştır. URL 57)

İnternet: Ugo Rondinone
http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2F+https%3A%2F%2Ffugorondinone.com%2Fartwork%2Fugo_41909%2F&date=2019-03-21
adresinden 10.03.2019 tarihinde alınmıştır. (URL 59)

İnternet: URL 78, URL 79 Bizzat sanatçının kendisinden alınmıştır.

İnternet: URL 80...URL 207 Arası tüm fotoğraflar tezin fotoğraf arşividir.

İnternet: Walter De Maria
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fartappreciation101.wordpress.com%2F2011%2F06%2F16%2Fwalter-de-maria-the-lightning-field%2F&date=2019-01-23>, adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 3)

İnternet: Walter De Maria
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fvaraart.wordpress.com%2F2013%2F08%2F12%2Fwalter-de-maria-1935-2013%2F+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 4)

İnternet: Ward, J. (2017).
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.jenniward.com%2Fabout%2F%2C+&date=2019-01-23> adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 222)

İnternet: Zed1
<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.streetart.com%2Fen%2Fartists%2Fprofiles%2Fzed1.htm&date=2019-01-23>, adresinden 03.02.2018 tarihinde alınmıştır. (URL 65)

İnternet: Michael Heizer
http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.nytimes.com%2F2015%2F05%2F17%2Farts%2Fdesign%2Fmichael-heizers-big-work-and-long-view.html%3F_r%3D0+&date=2019-01-22 adresinden 21.02.2017 tarihinde alınmıştır. (URL 10)

Karaaslan, Elvin. (2008). *Altkültürler ve Sokak Sanatı*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Karavit, C. (2008). *Doğadaki İz: Yeryüzü Sanatı*. İstanbul: Telos Yayıncılık.

Keser, N. (2009). *Sanat Sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Lerzan Özer Yeltan, Zümrüt, Y. (2007). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Lobut/ Madanoğlu, E. (2017). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (URL 64)

Müller, J. E. (2007), *Modern Sanat*, (çev. Mehmet Toprak). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Onur Erman, D. (2009) *Sanat Bilimin Hizmetinde: Leopold ve Rudolf Blaschka'nın Camdan Bitki ve Deniz Canlısı Replikaları*. Uluslararası Katılımlı Güzel Sanatlar ve Tasarım Sempozyumu, Eskişehir.

Onur Erman, D. (2009). *Sanat Bilimin Hizmetinde: Leopold ve Rudolf Blaschka'nın Camdan Bitki ve Deniz Canlısı Replikaları*. Uluslararası Katılımlı Güzel Sanatlar ve Tasarım Sempozyumu, Eskişehir. (URL 31, URL 32, URL 33)

- Onur Erman, D. (2009). *Seramik Sanatında Kuş Figürü Üzerine Kişisel Uygulamalar*. Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Eseri Çalışması Raporu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Onur Erman, D. (2012). Türk Seramik Sanatının Gelişimi: Toprağın Ateşle Dansı. *Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 1, 19
- Özel, V. (2007). *Plastik Sanatlarda Disiplinlerarası Etkileşimler ve Seramik Sanatına Yansıması*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Pooke, G. ve Whitham, G. (2013). *Çağdaş Sanatı Anlamak* (çev. T. Göbekçin). İstanbul: Optimist Kitap.
- Soile Lydyia Paasonen, Zümrüt, Y. (2006). *1960'dan Günümüze Çevre Sanatı Kapsamında Yapılan Seramik Eserlerin Analizleri, Çevre Konulu Seramik Atölye Uygulamaları ve Bir Sergi* Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, OnsekizMart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale. (URL 42)
- Susamoğlu, F. (2018). *Güncel Sanatta Ekolojik Yaklaşımlar ve Ekozofi Kavramı*, 41, 96-103.
- Turani, A. (1983). *Dünya Sanat Tarihi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yılmaz, M. (2013). *Modernden Postmoderne Sanat*. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Zümrüt, Y. (2006). *1960'dan Günümüze Çevre Sanatı Kapsamında Yapılan Seramik Eserlerin Analizleri, Çevre Konulu Seramik Atölye Uygulamaları ve Bir Sergi* Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, OnsekizMart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale. (URL 74, URL 75)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÖZDEMİR ŞAHİN Selin
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 1987 / Trabzon
Medeni hali : Evli
Telefon : 05327219755
e-mail : selinshn@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi/ Bileşik Sanatlar ASD	Devam Ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi/Mesleki Eğitim Fakültesi	2011
Lise	Trabzon Güzel Sanatlar Lisesi	2005

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
-----	-----	-------

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Hobiler

Fotoğraf çekmek, tasarım yapmak, müzik dinlemek

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

